

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра фінансів

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«ПЛАНУВАННЯ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ»

Студентки 2 курсу, 2м групи,
спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціалізації «Державні фінанси»

Тарланової Анни
Віталіївни

Науковий керівник
д.е.н., доцент

Кучер Галина
Вікторівна

Гарант освітньої програми
завідувач кафедри фінансів,
заслужений діяч науки і техніки України
д.е.н., професор

Чугунов Ігор
Якович

Київ 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1 Теоретико-методичні засади планування видатків місцевих бюджетів.....	5
1.1 1.1 Роль та особливості планування видатків місцевих бюджетів.....	5
1.2 1.2 Зарубіжний досвід планування видатків місцевих бюджетів.....	11
РОЗДІЛ 2 Аналіз планування та виконання місцевих бюджетів за видатками.....	18
2.1 Склад та структура видатків місцевих бюджетів в Україні.....	18
2.2. Оцінка результативності виконання видатків місцевих бюджетів.....	28
Розділ 3. Шляхи вдосконалення планування видатків місцевих бюджетів в Україні.....	35
3.1 Напрями підвищення ефективності видатків місцевих бюджетів.....	35
3.2 Середньострокове планування видатків місцевих бюджетів в Україні....	44
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56
ДОДАТКИ.....	65

ВСТУП

Головним призначенням місцевих фінансів є сприяння через державні інституції успішному економічному і соціальному розвитку, зростанню матеріального добробуту населення, забезпеченню прав і свобод людини. Місцеві фінанси відображають систему економічних відносин, пов'язаних з формуванням, розподілом і використанням фондів фінансових ресурсів, необхідних органам місцевого самоврядування для виконання покладених на них функцій та повноважень.

Важливим в умовах сьогодення є підвищення ефективності, дієвості та прозорості використання ресурсів місцевих бюджетів шляхом удосконалення бюджетного планування, що передбачає встановлення бюджетних цілей на фінансовий рік та на перспективу. Необхідно збільшувати фінансову базу місцевих бюджетів шляхом виявлення додаткових джерел надходжень та визначення пріоритетних напрямів фінансування витрат відповідно до потреб місцевих громад, удосконалити контроль за цільовим та ефективним використанням коштів.

Серед вагомих наукових досліджень у сфері бюджетного планування, формування місцевих бюджетів можна назвати праці Буряченка А., Б'юкенена Дж., Вагнера А., Василика О., Зайчикової В., Кириленко О., Лисяк Л., Луніної І., Лютого І., Мазаракі А., Мярковського А., Опаріна В., Павелко А., Самуельсона П., Федосова В., Циммерманна Х., Чугунова І., Юрія С. та ін.

Подальших досліджень потребують питання щодо розвитку інституційних засад регулювання міжбюджетних відносин, підвищення ефективності планування видатків місцевих бюджетів, у тому числі на середньострокову перспективу як інструменту соціально-економічного розвитку.

Метою даної роботи є розкриття теоретичних засад та розробка рекомендацій щодо удосконалення планування видатків місцевих бюджетів як інструменту соціально-економічного розвитку територій.

Для досягнення цієї мети в роботі вирішувались такі **завдання**:

- розкрити роль та особливості планування видатків місцевих бюджетів;
- дослідити зарубіжний досвід планування видатків місцевих бюджетів;
- визначити склад та структуру видатків місцевих бюджетів в Україні;
- надати оцінку результативності виконання видатків місцевих бюджетів;

- обґрунтувати напрями підвищення ефективності видатків місцевих бюджетів;
- розглянути середньострокове планування видатків місцевих бюджетів в Україні.

Об’єктом дослідження є видатки місцевих бюджетів та процес здійснення їх планування в Україні.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади планування, формування й управління видатками місцевих бюджетів України.

Методи дослідження. З метою досягнення поставленої мети в дослідженні використано загальнонаукові і спеціальні методи пізнання явищ і процесів у сфері місцевих видатків. Системний та структурний методи використано при розкритті сутності місцевих видатків та їх ролі. За допомогою порівняльного та факторного методів узагальнено зарубіжний досвід планування видатків місцевих бюджетів. На основі системного підходу, синтезу, наукового абстрагування обґрунтовані напрями підвищення ефективності видатків місцевих бюджетів.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі, нормативно-правові акти у сфері державного та місцевих бюджетів, наукові праці українських і зарубіжних учених, інструктивно-методичні документи, матеріали науково-практичних конференцій з питань дослідження, звітні, інформаційно-аналітичні та статистичні матеріали Рахункової палати України, Міністерства фінансів України, інтернет-джерела.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в узагальненні підходів щодо удосконалення теоретичних та організаційних засад планування видатків місцевих бюджетів в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці рекомендацій щодо удосконалення теоретичних та організаційних засад планування видатків місцевих бюджетів в Україні.

Матеріал випускної кваліфікаційної роботи опубліковано в науковій статті «Планування видатків місцевих бюджетів України», яка опублікована в Збірнику наукових статей «Фінансова система України»

Структура та обсяг роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 55

сторінках друкованого тексту. Робота містить 4 таблиць, 8 рисунків Список використаних джерел налічує 90 найменувань. Робота містить 5 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПЛАНУВАННЯ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

1.1. Роль та особливості планування видатків місцевих бюджетів

У сучасних умовах реформування бюджетної сфери формується відповідне розуміння сутності бюджету територіальних громад, яке має на меті перенесення акценту з формування місцевих бюджетів за принципом утримання бюджетних установ на результативність їх функціонування і ступінь якісного, ефективного надання послуг, наближення їх до безпосереднього споживача. Зміцнення фінансової забезпеченості місцевих бюджетів на основі використання сучасних фінансових механізмів, орієнтованих на якісне та ефективне використання бюджетних коштів, розглядається як дієвий інструмент підвищення ефективності управління коштами місцевих громад.

Бюджетна система є вагомим інструментом державного регулювання соціально-економічного розвитку суспільства. Останні роки відбувалося послідовне реформування та вдосконалення системи регулювання міжбюджетних відносин. Важливість здійснюваних перетворень підтверджується закладенням принципу рівності і справедливості формування місцевих бюджетів, розмежуванням бюджетних повноважень між органами влади різного рівня шляхом раціонального й обґрунтованого розподілу бюджетних видатків відповідно до визначених завдань.

Місцеві бюджети є одним із важливих інструментів фінансово-економічного регулювання. Основною метою системи міжбюджетного регулювання, яка ґрунтується на сукупності фінансово-економічних взаємозв'язків у сфері формування бюджетних доходів, здійснення видатків бюджету, міжбюджетних відносин є розробка та реалізація збалансованої економічної політики, спрямованої на забезпечення економічного зростання адміністративно-територіальних одиниць та держави в цілому.

Важливим завданням місцевих бюджетів є фінансування суспільних потреб відповідно до функцій певних територіальних громад. Для виконання зазначеного необхідне ефективне планування та раціональне використання бюджетних коштів.

У Законі України «Про місцеве самоврядування» місцеві бюджети визначаються наступним чином: «...Бюджет місцевого самоврядування (місцевий бюджет) – план

утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування» [2].

Згідно із Бюджетним кодексом України, місцеві бюджети – це бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування. Бюджети місцевого самоврядування – бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах), бюджети об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом і перспективним планом формування територій громад [1].

Важливу роль в економічному і соціальному розвитку територій відіграють видатки місцевих бюджетів, які спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом.

Досліджуючи літературні джерела з проблем функціонування місцевих фінансів, констатуємо, що більшість вчених обмежуються з'ясуванням змісту вихідного для дефініції «видатки місцевих бюджетів» поняття «видатки бюджету».

Так, науковці трактують видатки бюджету як:

1) систему економічних відносин з приводу використання централізованого фонду грошових коштів (В. Дем'янишин [19], М. Карлін [23], В. Федосов, С.Юрій[48]);

2) інструмент розподілу централізованого фонду грошових коштів та реалізації соціально-економічної політики (О. Василик, К. Павлюк [1], В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова [8]);

3) кошти, що спрямовуються на здійснення програм і заходів, передбачених бюджетом, або витрати коштів (автори Бюджетного кодексу України [13], Г.Поляк[7], В. Загорський, О. Вовчак, І. Благун, І. Чуй [14], С. Булгакова, Л.Василенко, Л. Єрмошенко [15], Ю. Пасічник [16]).

Усі з зазначених підходів відображають межі розподільчих відносин (перша група вчених), а також призначення видатків бюджету та очікуваний результат від їх здійснення (друга група вчених). Що стосується розгляду видатків бюджетів як коштів, які спрямовуються на досягнення певних цілей, або витрат бюджету, що виникають у зв'язку із необхідністю виконання державою своїх функцій, то зазначене трактування поширене у зарубіжній фінансовій думці та є суто прагматичним.

У Бюджетному кодексі України від 08.07.2010 р. № 2456-УІ розмежовано поняття «видатки бюджету» і «витрати бюджету», на підставі чого можна констатувати, що

витрати бюджету є ширшим поняттям, оскільки включають, крім видатків бюджету, надання кредитів з бюджету, погашення боргу, розміщення бюджетних коштів на депозитах, придбання цінних паперів [1].

На види та склад видатків бюджету впливають такі фактори, як природа і функції держави, рівень соціально-економічного розвитку країни, пріоритети економічної та бюджетної політик, розмежування повноважень між органами державного управління, адміністративно-територіальний устрій держави, форми використання бюджетних коштів тощо. Для відображення особливостей здійснення видатків місцевих бюджетів, розглянемо наукові підходи до визначення їх сутності.

Так, наприклад, на думку О. Кириленко видатки місцевих бюджетів «головний елемент фінансів місцевих органів влади; точне відображення функцій і завдань, які покладені на місцеву владу» [44].

Науковці С. Юрій, В. Федосов трактують, як «знаряддя вияву економічної сутності місцевих бюджетів як фінансової бази місцевого самоврядування» [89].

Автори Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М. розуміють видатків місцевих бюджетів як «економічні відносини щодо розподілу централізованих коштів, які перебувають у розпорядженні відповідних органів влади та децентралізованих коштів, які є власністю місцевих органів влади».

Зазначені підходи заслуговують на увагу, оскільки розкривають сутність видатків як об'єктивних економічних відносин, що виникають з приводу розподілу бюджетного фонду держави (табл. А.1 Додаток А).

Планування видатків місцевих бюджетів є одним із важливих етапів бюджетного процесу на місцевому рівні, оскільки створюється реальне підґрунтя для реалізації власних і делегованих повноважень органів місцевого самоврядування.

При бюджетному плануванні використовується широкий спектр наукових методів: прямого розрахунку; нормативний; аналітичний; екстраполяції; балансовий; програмно-цільовий.

Метод прямого рахунку використовується при плануванні проекту бюджету на один рік на різних управлінських рівнях. Цей метод полягає в здійсненні детальних планових розрахунків кожного елементу доходів або витрат.

Нормативний метод передбачає планування окремих показників на основі встановлених нормативів. Проте нормативи постійно слід переглядати і уточнювати через зміну законодавства і т.д.

Суть аналітичного методу полягає у тому, що визначається не загальна величина того або іншого показника, а його зміна в плановому періоді під впливом окремих чинників по відношенню до базового періоду.

Метод екстраполяції ґрунтується на визначенні бюджетних показників на основі встановлення стійкої динаміки їх розвитку. Розрахунок бюджетних показників здійснюється на основі досягнутого в попередньому періоді рівня розвитку і його коректування на відносно стабільний розвиток країни. Цей метод має свої недоліки. По-перше він не дає можливість збільшити або зменшити бюджетні доходи залежно від різних обставин в плановому році (зміна законодавства, роботи податкових і інших контролюючих органів). По-друге, він негативно впливає на економне використання бюджетних коштів, оскільки їх планування здійснюється виходячи з досягнутого рівня в попередньому році [21,с.158].

Ще одним методом планування є балансовий метод, суть якого полягає в обов'язковому збалансуванні доходів і витрат. Розподіляти і споживати можна тільки те, що виробили. Збалансованість плану економічного і соціального розвитку та вдосконалення пропорцій в економіці, стійкий її розвиток створюють умови необхідні для формування і виконання збалансованого і реального бюджету.

Суть програмно-цільового методу полягає в тому, щоб зосередити увагу не тільки на можливостях бюджету тобто наявних ресурсах, а й на тому, що ефективніше з них використовувати з метою отримання конкретних результатів. Тому програмно-цільовий метод складання бюджету починається із зосередження уваги в першу чергу на результатах, які необхідно досягти в державному секторі, а вже потім ставитися питання про те, які ресурси необхідно найефективніше використовувати для досягнення намічених результатів і яким чином.

Видатки місцевих бюджетів є ефективним інструментом регулювання соціально-економічного розвитку територій. Особливості функціонування видатків місцевих бюджетів виявляються у їх складі та структурі, а ефективність їх планування визначає рівень результативності здійснення місцевими органами влади покладених на них функцій і повноважень.

Планування видатків місцевих бюджетів є важливою складовою системи управління фінансами, що забезпечує формування бюджетних показників шляхом встановлення цілей як на наступний бюджетний період, так і на перспективний період з метою підвищення ефективності, дієвості та прозорості бюджетного процесу.

Під час розробки методологічної бази для складання та виконання місцевих бюджетів за програмно-цільовим методом доцільно врахувати відповідний досвід у частині впровадження системи моніторингу й оцінки бюджетних програм на основі результативних показників їх виконання та практику щодо застосування перехідного програмування, коли середньостроковий бюджет приймається щорічно із одночасною пролонгацією терміну планування [21, с. 55].

Враховуючи, що планування видатків місцевих бюджетів, у тому числі на середньострокову перспективу, повинно здійснюватись із урахуванням результатів їх виконання у попередніх бюджетних періодах, запропоновано використовувати чотири групи показників для проведення моніторингу, оцінки та рейтингування рівня ефективності виконання органами місцевої влади видаткових повноважень, зокрема: планові та фактичні бюджетні показники, фінансові коефіцієнти, показники результативності використання бюджетних коштів, показники вартості одиниці послуги, продукту. Реалізація зазначеного дозволить оцінити якість надання суспільних послуг, визначити обґрунтований обсяг їх бюджетного фінансування.

Формування місцевого бюджету має відповідати пріоритетам регіональної бюджетної політики. Підставою для визначення напрямів бюджетних видатків мають бути: прогнозні та програмні документи соціально-економічного розвитку території та прогноз фінансового балансу на наступні роки. Також у бюджетному процесі потрібно враховувати середньострокову та довгострокову перспективу, а також встановлений зв'язок між загальними цілями соціально-економічного розвитку країни та адміністративно-територіальними одиницями. Ефективність і послідовність діяльності органів місцевого самоврядування залежить від системного стратегічного бачення основних напрямів розвитку місцевих громад у перспективі. Саме такий підхід дозволяє врахувати галузеві особливості, скоординувати дії всіх учасників бюджетного процесу для досягнення поставлених стратегічних цілей.

Перехід до перспективного планування видатків місцевих бюджетів надасть учасникам бюджетного процесу можливість узгодити свої стратегічні плани діяльності

з наявними бюджетними коштами як у рамках підготовки проекту місцевого бюджету на плановий рік, так і на наступні за плановим бюджетні періоди. Зазначене сприятиме переходу до формування довгострокової бюджетної політики на рівні місцевого самоврядування [21, с. 58].

Середньострокове планування видатків місцевого бюджету полягає у визначенні розпорядниками бюджетних коштів плану своєї діяльності на середньостроковий період та обсягу коштів, відповідно до програмних документів соціально-економічного розвитку держави та територій.

Місцеві органи влади можуть застосовувати середньострокове планування бюджетних видатків для того, щоб зосередити увагу на довгострокових цілях, оцінити свої можливості та визначити стратегію досягнення результатів. Якщо процес планування здійснюється ефективно, він допомагає органам місцевого самоврядування визначити пріоритети у спрямуванні фінансових ресурсів; розробити ефективні заходи реалізації бюджетної політики; проаналізувати можливі наслідки прийнятих рішень; ефективно реагувати на обставини, які змінюються; удосконалити управління установою і підвищити результативність її роботи.

Середньострокове планування видатків місцевого самоврядування є безперервним, багаторівневим і централізованим процесом, який спрямований на уникнення дисбалансу між видатками та потребою для реалізації заходів бюджетної політики з надання місцевими органами влади суспільних послуг згідно визначених пріоритетів.

Отже, планування видатків місцевих бюджетів повинно здійснюватись із урахуванням результатів їх виконання у попередніх бюджетних періодах. Для проведення оцінки рівня ефективності виконання органами місцевої влади видаткових повноважень доцільно використовувати планові та фактичні бюджетні показники, фінансові коефіцієнти, показники результативності використання бюджетних коштів, показники вартості одиниці послуги, продукту. Таким чином забезпечується зв'язок річного та перспективного планування видатків місцевих бюджетів, що є необхідним для підвищення прозорості бюджетного процесу та відповідальності всіх його учасників.

1.2. Зарубіжний досвід планування видатків місцевих бюджетів

Зарубіжний досвід свідчить, що проблеми територіальних громад можуть ефективно вирішуватись тільки на місцевому рівні. Сильне місцеве самоврядування базується на розвинутому громадянському суспільстві й демократії, несумісній з тоталітарним режимом, що унеможливорює узурпацію влади. Пріоритетами запроваджених у державі змін визначено розширення прав органів місцевого самоврядування у прийнятті рішень та надання їм повної бюджетної самостійності щодо наповнення своїх бюджетів та здійснення видаткових повноважень – реалізації реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади [8, с. 73].

Бюджетна система ґрунтується на економічних і юридичних нормах та організаційно залежить від форми державного устрою. Так, для федеративних країн (США, Німеччини, Російської Федерації, Канади, Швейцарії) характерною є трирівнева бюджетна система (федеральний (центральный) бюджет, бюджети суб'єктів федерації (бюджети штатів, регіональні бюджети тощо), місцеві бюджети), а бюджетна система в унітарних країнах (як, Італія, Франція, Україна, Японія) представлена двома рівнями бюджетів (державний і місцеві бюджети). У федеративних державах види місцевих бюджетів визначені зазвичай федеральним законодавством та законодавством окремих суб'єктів федерації, в унітарних же чітко визначаються на загальнодержавному рівні. Існують країни, місцеві бюджети яких мають свої особливості. Так, у Іспанії до місцевих бюджетів включено також бюджети сумісних підприємств (так званих торговельних товариств), створених за участю держави.

Саме тому, в зарубіжних країнах склалися різні стратегії бюджетних реформ залежно від типу державного устрою, форми правління, наявності парламентської більшості, що підтримує ідею бюджетної реформи, рівня децентралізації податково-бюджетних повноважень субнаціональних органів влади, а саме [42, с.123]:

1) форсована (радикальна) стратегія реформування – швидке та повномасштабне здійснення бюджетної реформи, спрямованої на кардинальний перегляд функцій і масштабів суспільного сектора. Доцільно виділити такі країни: Нову Зеландію, Великобританію і Австралію – парламентські монархії, реформування бюджетного процесу в яких характеризувалося акцентом на приватизації державних функцій та запозиченні ринкових принципів і методів у державному управлінні;

2) стратегія активної трансформації – широкомасштабна бюджетна реформа з помітним відставанням за темпами її реалізації від форсованої. Лідерами цієї групи країн на початку 1990-х рр. стали США, Канада, Данія, Нідерланди й Ірландія. Основною метою реформи було підвищення ефективності функціонування адміністративної та бюджетної систем за допомогою корпоративних інструментів управління без радикального скорочення масштабів суспільного сектора, який у цих країнах був традиційно незначним;

3) стратегія поступової трансформації – покрокове реформування бюджетного процесу шляхом упровадження бюджетування за результатами, у т. ч. за допомогою пілотних проектів у різних міністерствах і відомствах. Реформування бюджету спрямовано на підвищення ефективності бюджетної системи з метою підтримки масштабного громадського сектора. До цієї групи реформаторів відносяться Німеччина, Норвегія, Фінляндія, Швейцарія, Швеція, Франція, Японія.

Розглянемо особливості формування та використання коштів місцевих бюджетів у зарубіжних країнах, а саме [74, с. 128]:

1) Німеччина – проект місцевих бюджетів має відповідати критеріям бюджетної політики Європейського Союзу. Структура видатків спрямована на фінансування міністерств освіти, у справах сім'ї, літніх людей, жінок і молоді, закордонних справ, економічного розвитку і співпраці та ін. Найбільшу групу витрат становлять соціальні виплати.

2) Велика Британія - частка місцевих бюджетів у бюджетній системі коливається на рівні 30%. Головне джерело місцевих бюджетів - муніципальний податок (справляється залежно від вартості майна та кількості дорослих членів сім'ї). Видатки місцевих бюджетів поділяються на поточні та капітальні (капітальні, покриваються за рахунок позик, а джерелом фінансування поточних є податки). Основні напрями спрямування коштів місцевих бюджетів: житлове та шляхове господарство, освіта, місцева влада та самоврядування, судова система, поліція, заходи з охорони навколишнього середовища.

3) Франція - місцеві органи влади здійснюють великі капіталовкладення - понад 52% всіх капітальних державних витрат. Місцеві бюджети, як правило, дефіцитні і потребують додаткових ресурсів для фінансування власних програм. Місцеві бюджети Франції в частині видатків складаються з двох основних розділів: бюджети поточної

діяльності (функціональний) та бюджети нового будівництва (інвестування). У країні більше третини всіх поточних витрат місцевих органів влади припадає на утримання адміністративно-силового апарату (поліція, цивільна оборона, пожежна охорона, управління), третина - на освіту, культуру; важливою статтею витрат є розвиток інфраструктури.

4) Досвід Скандинавських країн (Швеція, Норвегія, Данія, Фінляндія, Ісландія). Особливістю фінансів Норвегії є те, що зовнішнього боргу у країни немає. Проблеми бюджетного дефіциту в країні немає також, навіть попри традиційно високому рівню бюджетних витрат та соціальних зобов'язань уряду. У Фінляндії із середини 1990-х років одним із пріоритетів бюджетних витрат є розвиток науки. Рівень видатків на науково-дослідні роботи у відсотках відносно ВВП є одним з найвищих у світі. Соціальна сфера є пріоритетом фінансової політики. Крім того, що велика частка соціальних послуг у скандинавських країнах є безкоштовною, вони дуже різноманітні за формами і доступні всім громадянам.

Розглянемо фінансову базу обліку й планування видатків місцевих бюджетів у зарубіжних країнах. Базис планування та моніторингу місцевих бюджетів являє собою сукупність принципів бухгалтерського обліку, покладених в основу інформаційної системи органів місцевого самоврядування.

Виокремлюють чотири основні методи: касовий, модифікований касовий (включає також платежі та надходження у найближчий період), нарахувань та модифікований метод нарахувань [78,с.47].

Більшість країн – членів Організації економічного співробітництва та розвитку використовує метод нарахувань при складанні фінансової та бухгалтерської звітності і касовий метод при складанні бюджетної звітності. В Україні також застосовується зазначений підхід.

Методом нарахувань користуються при складанні бюджетної (а не лише фінансової) звітності у Великобританії, Нідерландах, Фінляндії та Швеції через те, що він полегшує публічне звітування за використані кошти, відображає реальну вартість, краще висвітлює досягнуті результати та демонструє отримані продукти, є ефективнішим підґрунтям при ухваленні рішень. Цей метод складніший у застосуванні, але забезпечує вірогідніші результати у поєднанні з бюджетуванням, орієнтованим на результат.

Досвід країн підтверджує, що бюджет встановлює обмеження видатків на рік для кожного їхнього класу (за винятком Швеції, де обмеження не поширюються на всі класи видатків). Таким чином, бюджет є лімітуючим, на відміну від індикативного бюджету бізнес-сектору.

У деяких країнах у бюджет інтегрується кошторисна оцінка вартості. В Італії її частково передбачено в розділі, що стосується поточних видатків. Наприклад, амортизація включається у вигляді рекомендації і не є обов'язковою для всіх органів місцевої влади. Навіть більше, у розділі, присвяченому зазначеним видаткам, міститься положення щодо прострочених боргів та непередбачуваних видатків.

Цілі та завдання інтегровані в бюджети Албанії, Італії, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Угорщини, Словаччини, Словенії та Швеції. Окремі країни включають до бюджету нефінансові показники результативності, які можуть бути використані для оцінки досягнень місцевого самоврядування та рівня виконання завдань. Бюджет містить виконавчий план, де вказані цілі, котрі мають бути досягнуті кожним управлінцем.

За законодавством сімох країн, у бюджеті увага акцентується на результатах (Албанія, Греція, Італія, Нідерланди, Російська Федерація, Словенія та Угорщина). Це типовіше для англосаксонських, ніж континентальних країн, де цільове використання коштів відповідно до економічної класифікації не досить суттєве, а бюджет застосовується для підвищення ефективності діяльності місцевих установ. У Швеції та Великобританії схожий підхід, але вони не використовують інформації щодо показників результативності [1].

Більшість країн з ринковою економікою використовують елементи програмно-цільового методу в бюджетному процесі, передусім США, Канада, країни Європи, Нова Зеландія, Австралія та багато інших, серед яких і країни колишнього Радянського Союзу. Зокрема, значних успіхів у застосуванні програмно-цільового методу досягли країни Балтії та Казахстан.

Усе більше дослідників вважає, що найпрогресивнішими в плані застосування програмно-цільового методу складання бюджету є Австралія та Нова Зеландія. З регулярних бюджетних звітів, що видаються в цих двох країнах, видно, що вони досягли вражаючого рівня відкритості й прозорості діяльності урядових структур та результатів, які при цьому досягаються. Саме їхній досвід застосування програмно-

цільового методу складання бюджету, в основі якого лежить абсолютно нова для України бюджетна філософія, часто ставлять за приклад для наслідування рештою країн світу [17, с. 54].

Особливістю бюджетного планування в зарубіжних країнах є те, що фінансовий рік місцевих органів влади і фінансовий рік центрального уряду не співпадають за часом. Це дає можливість місцевим органам влади в процесі бюджетного планування мати повну інформацію про розміри фінансової допомоги центрального уряду. Так, наприклад, в США фінансовий рік центрального уряду охоплює період з 1 жовтня по 30 серпня, а кожен місцевий орган влади самостійно встановлює межі власного фінансового року [22, с.156].

Ще одна особливість фінансового планування в місцевих органах частини зарубіжних країн – це вимога повної збалансованості доходів і витрат місцевого бюджету. У Франції бюджет центральної влади має бути обов'язково прийнятий до 31 грудня поточного року, а бюджет комуни – до 31 березня бюджетного року.

Одними з форм фінансового планування в місцевих органах влади зарубіжних країн є також розробка й затвердження кошторисів витрат установ, які фінансуються з бюджету, доходів і витрат приєднаних й додаткових бюджетів. Таким чином, фінансове планування в місцевих органах влади є важливим інструментом забезпечення стабільності місцевих фінансів.

У той же час якість бюджетного планування в Україні, як на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях залишає бажати кращого. Свідченням цього є великі розбіжності між фактичними надходженнями, з одного боку, і плановими надходженнями до місцевих бюджетів, з іншого. Тому необхідно впровадити нормативні акти, на прикладі Франції, про збалансованість доходів та видатків бюджету. В Україні формуються фінансові органи в системі місцевого самоврядування, йде процес уточнення функцій і підлеглості в системі фінансових органів виконавчої влади. Завершення процесу формування місцевих фінансових органів у системі місцевого самоврядування буде пов'язано з остаточним становленням в Україні територіальних громад. Доцільно створити систему власних фінансових органів територіальних громад, які входитимуть у систему фінансових органів виконавчої влади.

З метою впровадження системи фінансового планування доцільно розробити й ухвалити закон України про економічне та фінансове планування в Україні. Доцільно, щоб система фінансового планування в Україні, як показує позитивний досвід США, включала декілька складових. Це перспективне фінансове прогнозування та довгострокові програми інвестицій, середньострокове п'ятирічне планування, щорічні бюджети відповідних адміністративно-територіальних одиниць. Важливим напрямом підвищення ефективності роботи фінансових органів місцевого рівня стосовно бюджетного процесу є вдосконалення прогнозування прибуткової частини бюджету. Як крок у цьому напрямі пропонується прогнозування доходів бюджету з використанням економетричних моделей [52, с.114].

На сьогодні існує концепція формування бюджету на підставі прогнозів і розрахунків доходів, і це правильно, але вона вимагає розробки чіткого нормативу розрахунків із загальнодержавних джерел доходу в дохід бюджетів місцевого самоврядування. Найбільш відповідальною та трудомісткою є робота з визначення прогнозного об'єму прибуткової частини кожного місцевого бюджету. Упровадження системи фінансового планування та прогнозування в Україні стане важливим чинником зміцнення державних і місцевих фінансів, а також місцевого самоврядування.

Впровадження міжнародних стандартів бюджетного процесу та звітності про виконання бюджету, їх прозорості та доступності для суспільства є одним із першочергових заходів.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПЛАНУВАННЯ ТА ВИКОНАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ЗА ВИДАТКАМИ

2.1 Склад та структура видатків місцевих бюджетів в Україні

Видатки місцевих бюджетів є ефективним інструментом регулювання соціально-економічного розвитку територій. Особливості функціонування видатків місцевих бюджетів виявляються у їх складі та структурі, а ефективність їх планування визначає рівень результативності здійснення місцевими органами влади покладених на них функцій і повноважень.

Проведемо характеристику видатків бюджету в розрізі державного та місцевих бюджетів, а також загального та спеціального фонду в табл.Б.1. (ДодатокБ).

Темп зростання видатків зведеного бюджету зменшився і становить 123,9% у 2016 році порівняно з 137,2% у 2015 році. В свою чергу простежується тенденція до збільшення обсягів видатків місцевих бюджетів. Зазначимо, що обсяг видатків місцевих бюджетів (без урахування коштів, що передаються з місцевих бюджетів до державного бюджету) склав 315,8 млрд. грн., що на 57 млрд. грн. більше за аналогічний показник попереднього року[9-13]. Таким чином, наведена інформація є свідченням значного рівня централізації бюджетної системи та вимагає здійснення заходів переміщення функцій фінансування окремих напрямів видатків з Державного бюджету до місцевих бюджетів, що має бути одночасно підкріплено наданням ширших повноважень місцевим бюджетам в питаннях формування їх дохідної частини.

Так, видатки Державного бюджету України, без урахування міжбюджетних трансфертів, склали 682,7 млрд. грн. за 2017 рік, що більше минулорічного показника на 109,2 млрд. грн.. Із загального фонду було профінансовано 640,3 млрд. грн., що на 17,7% більше відповідного показника 2016 року, зі спеціального фонду – 6,6 млрд. грн., що більше показника попереднього року на 15,5%. Зауважимо, що збільшення частки видатків спеціального фонду державного бюджету без урахування міжбюджетних трансфертів у 2015 році пов'язано з виділенням додаткових коштів на покриття дефіциту коштів Пенсійного фонду України для виплати пенсій, у тому числі на покриття витрат, пов'язаних з обслуговуванням боргових зобов'язань (за рахунок збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, що сплачується з операцій з купівлі іноземної валюти в безготівковій та/або готівковій формі) [9-13].

У загальній сумі видатків цей показник збільшився, порівняно з минулорічним показником на 1,2 в. п. і склав 15,1% (рис. 2.1).

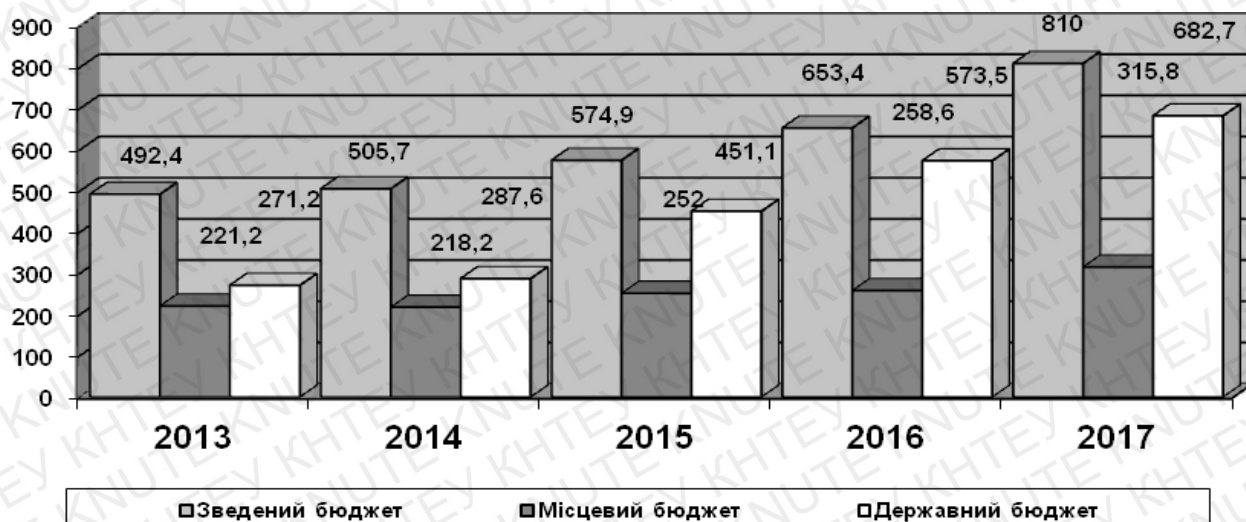

Рис. 2.1 Динаміка показників видатків зведеного, державного та місцевого бюджету України за 2013–2017 роки, млрд. грн.

Джерело: розроблено автором на основі [9-13].

Отже, протягом 2013-2017 років номінальний розмір видатків збільшувався як з державного, так і з місцевих бюджетів. Варто відзначити, що виконання бюджетів усіх рівнів є основною стадією бюджетного процесу й відображає практичну реалізацію доходної та витратної частин, забезпечуючи при цьому ефективність функціонування бюджетної системи [9-13].

Тому доцільно розглянути показники виконання витратної частини бюджетів усіх рівнів (табл. 2.1).

З наведених даних видно, що рівень виконання видатків Зведеного бюджету зменшився на 2,6 в. п. порівняно з аналогічним показником попереднього року.

Таблиця 2.1

Виконання річного плану обсягів видатків зведеного, державного та місцевих бюджетів за 2013-2017 роки, %

Видатки	2013	2014	2015	2016	2017
Зведений бюджет у т.ч.	93,5	92,4	91,2	88,7	85,6
- Загальний фонд	96,6	95,3	96,3	92,8	93,4
- Спеціальний фонд	80,3	78,8	66,5	71,0	72,3
Місцеві бюджети (без урахування міжбюджетних трансфертів) у т.ч.	95,4	94,3	89,6	84,4	82,7
- Загальний фонд	97,2	96,7	96,2	88,7	90,5
- Спеціальний фонд	86,9	82,5	57,1	66,8	62,8
Державний бюджет (без урахування міжбюджетних трансфертів) у т.ч.	92,1	90,8	92,5	92,2	90,3
- Загальний фонд	96,2	94,2	96,5	96,2	95,8
- Спеціальний фонд	76,4	76,1	73,6	74,6	73,9

При цьому, видатки загального фонду упродовж аналізованого періоду виконані на рівні, що менше на 3,5 в. п. показника попереднього року, а спеціального фонду – більше на 4,5 в. п. Рівень виконання річного плану видатків Державного бюджету у 2017 році становив 90,3%, що на 1,9 в. п. нижче минулорічного, а місцевих бюджетів – на 7,6 в. п. нижче минулорічного. Ця тенденція свідчить про неповне реальне відображення бюджетних можливостей та показників, а також про недосконалість системи бюджетного планування.

Динаміка видатків місцевих бюджетів в Україні має тенденцію до збільшення: за період з 2013 року по 2017 рік зростання становить 94,6млрд. грн.

Протягом 2013–2017 років загальний обсяг видатків місцевих бюджетів характеризувався сталою динамікою до зростання в табл. Б.2. (Додаток Б).

Зокрема, у 2014 році загальна сума видатків становила 221,23 млрд. грн., однак у 2015 році наявне зменшення – до 218,24 млрд. грн.. Було зменшено видатки на охорону здоров'я, економічну діяльність, однак найсуттєвішим стало зменшення обсягів видатків на житлово-комунальне господарство відносно попереднього року. Так, у 2014 році на житлово-комунальне господарство було виділено 19,68 млрд. грн., що на 11,32 млрд. грн. перевищило показник 2013 року. Фактичний обсяг видатків 2015 року склав 7,61 млрд. грн., але у 2016 році та 2017 році показники зросли до 17,7 млрд. грн. та 15,68 млрд. грн. відповідно.

Основними статтями видатків місцевих бюджетів протягом 2013–2017 років було фінансування освіти, соціального захисту та соціального забезпечення населення та охорони здоров'я. Проте динаміка зміни обсягів видатків демонструвала певні коливання. У 2015 році на освіту було виділено на 3,16 млрд. грн. менше відповідно до 2016 року і фактично становило 71,43 млрд. грн.. Однак, вже 2017 року з бюджету було виділено 84 млрд. грн., що перевищило розмір видатків 2013 року на 24,99 млрд. грн., хоча відносний показник структури у видатках знизився з 33,1% 2013 рік до 30,3% (рис. 2.2) у 2017 році.

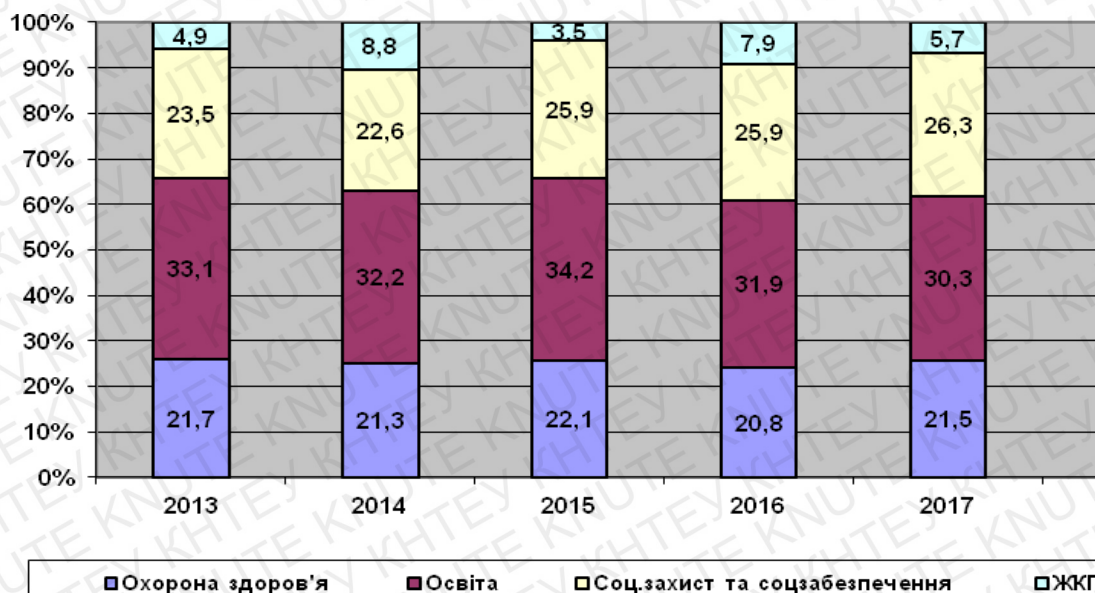

Рис. 2.2. Динаміка відносного показника структури видатків місцевих бюджетів за функціональною класифікацією за 2013-2017 роки, %

Джерело: розроблено автором на основі [9-13].

Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення характеризувалися динамікою до зростання протягом 2013–2017 років. Значний приріст обсягів видатків відбувався за результатами 2014 року – на 8,61 млрд. грн. перебільшивши 2015 рік, що фактично складало 50,05 млрд. грн. проти 41,89 млрд. грн. відносно попереднього року. У 2016 році, на здійснення соціального захисту було виділено 57,45 млрд. грн., а вже 2017 року видатки було здійснено у розмірі 72,64 млрд. грн. Відносний показник структури також демонстрував висхідну динаміку і за результатами 2017 року становив 26,3% (див. рис. 2.2) проти 25,9% у 2016 році та 23,5% у 2013 році.

Видатки на економічну діяльність не характеризуються суттєвістю фінансування порівняно з видатками на соціальний захист, освіту та охорону здоров'я. Так, протягом 2013–2017 років, відносний показник структури демонстрував динаміку до зменшення. У 2013 році показник мав розмір 6,9%, потім мав тенденцію до зниження та знов піднявся у 2017 році до позначки 2013 року.

Структура видатків місцевих бюджетів України традиційно свідчить про виконання основної функції місцевих органів влади — забезпечення населення життєво необхідними суспільними благами та послугами.

В рамках реалізації процесів децентралізації фінансових ресурсів особливої уваги потребує розгляд динаміки обсягу видатків за економічною класифікацією: капітальних видатків та поточних за визначенням їх відносного показника у структурі видатків місцевих бюджетів.

Протягом 2013–2017 років обсяги поточних видатків превалювали над капітальними (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Обсяги фактичних видатків місцевих бюджетів за економічною класифікацією за період 2013-2017 роки

	Показники, млрд. грн.					Частка в структурі, %				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Поточні видатки	205,6	211,7	247,9	297,9	421,8	93,52	93,82	88,51	84,95	85,2
Капітальні видатки	14,2	13,9	32,2	52,7	73,4	6,48	6,18	11,49	14,05	14,8
Всього видатків	219,9	225,6	280,1	350,6	495,2	100	100	100	100	100

Джерело: розраховано автором на підставі [9-13].

Позитивною є тенденція щодо їх зростання у 2017 році порівняно з 2016 роком на 70%. Найбільше значення відносний показник структури поточних видатків мав у 2013 році і становив 93,52% або 205,6 млрд. грн. Значного збільшення обсяг капітальних видатків зазнав за результатами 2017 року. Так, загальний обсяг видатків становив 495,2 млрд. грн., з них 73,4 млрд. грн., або 14,89% – капітальні та 421,8 млрд. грн., або 85,2% – поточні. У 2015 році фактично на капітальні та поточні видатки було направлено 32,2 млрд. грн. та 247,9 млрд. грн..

За результатами даних табл. В.1. (Додаток В) представимо структуру поточних видатків місцевих бюджетів за 2013 рік та за 2017 рік (рис.2.3) та порівняємо їх показники.

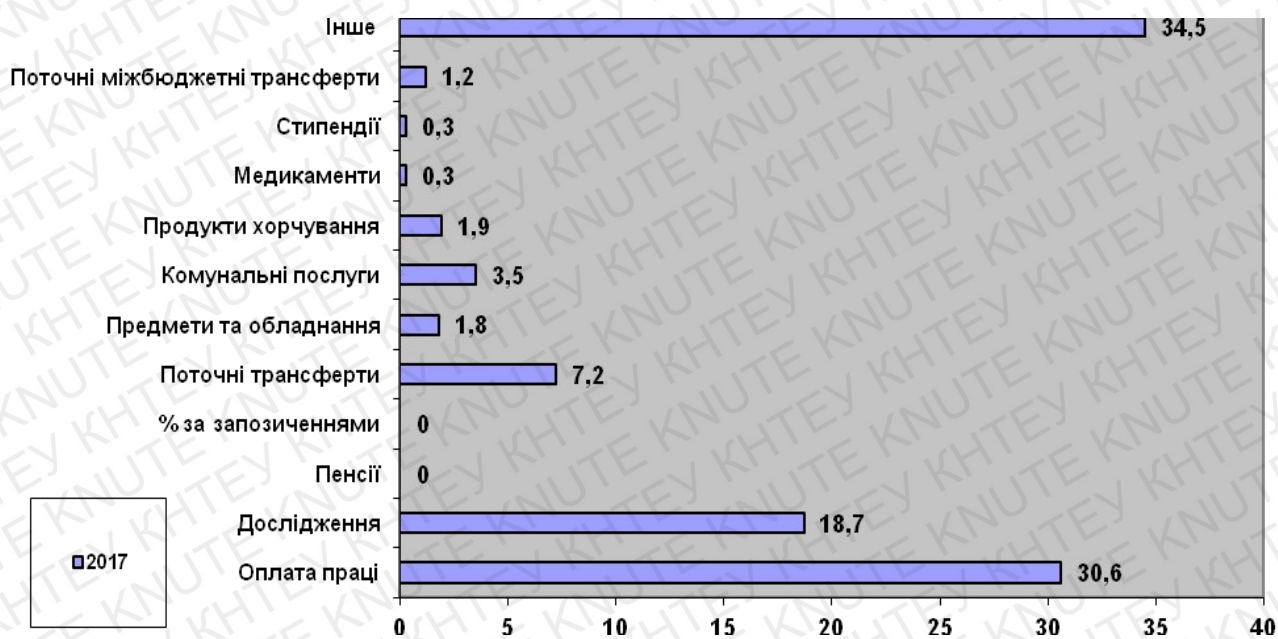
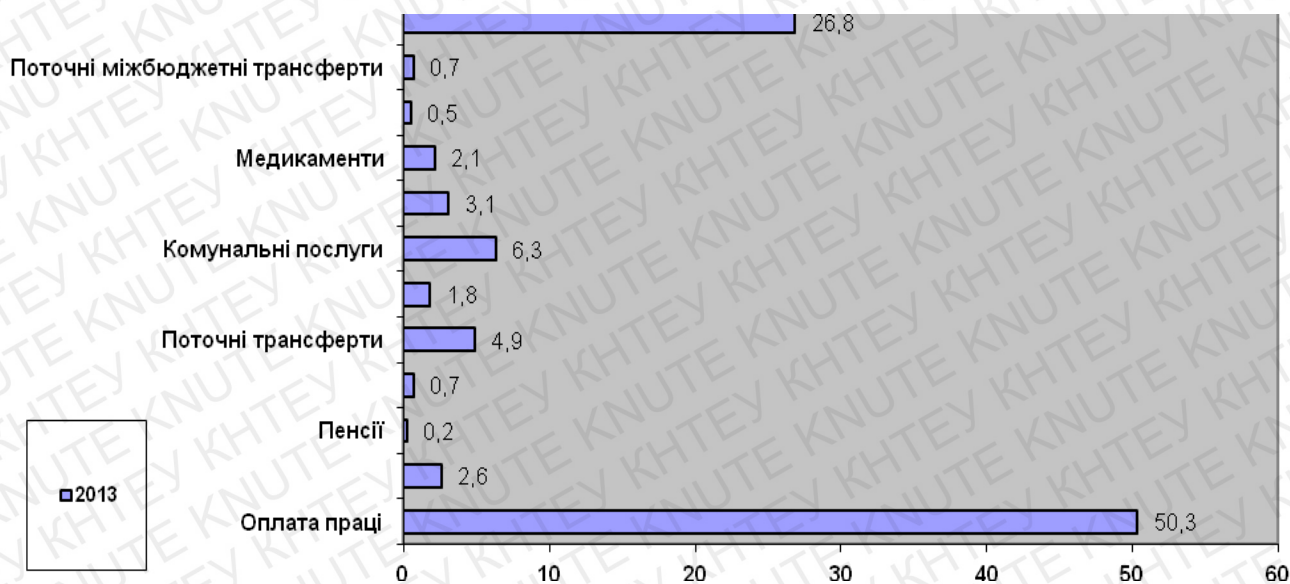

Рис. 2.3 Структура поточних видатків місцевих бюджетів за 2013 та 2017 роки, %

Джерело: розроблено автором на основі [9-13].

Отже, ми бачимо, що за 5 років у показниках поточних видатків місцевих бюджетів відбулися зміни по основних її напрямках: оплата праці у 2013 році займала 50,3%, то у 2017 році лише – 30,6%; дослідження та регіональні програми у 2013 році – лише 2,6%, то у 2017 році 18,7%; поточні трансферти підприємствам збільшилися з 4,9% у 2013 році до 7,2%, відповідно у 2017 році. Невеликий перерозподіл показника інше з 26,8% до 34,5% у 2017 році.

Щодо такої категорії поточних видатків як послуги, то основним фактором впливу був ріст у 2017 році оплати комунальних послуг – з 12 млрд. грн. до 14 млрд. грн., купівлі предметів, обладнання – з 3,6 млрд. грн. до 7,7 млрд. грн..

Розглянемо зміни капітальних видатків місцевих бюджетів за результатами даних табл. В.2. (Додаток В) та представимо їх структуру за 2013 рік та за 2017 рік (рис.2.4).

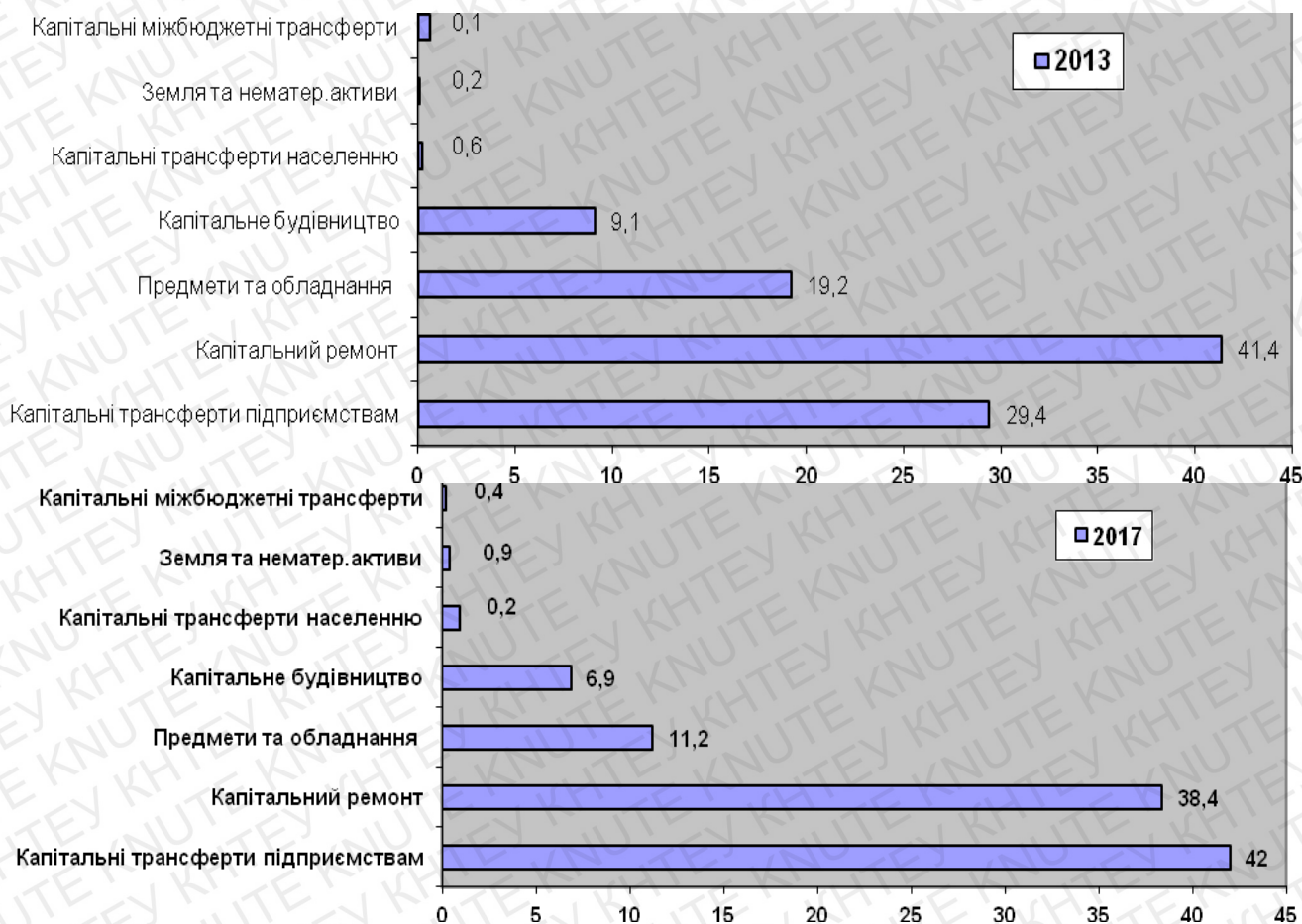

Рис. 2.4 Структура капітальних видатків місцевих бюджетів за 2013 та 2017 роки, %

Джерело: розроблено автором на основі [9-13].

У 2017 році по всіх статтях капітальних видатків відбувся позитивний приріст їх фінансування (окрім капітального будівництва, придбання обладнання й предметів довгострокового користування та капітального ремонту), а саме: капітальні трансферти населенню (0,9% та 0,2% відповідно у 2013 році), капітальні трансферти підприємствам, установам, організаціям (42% та 29,4% відповідно у 2013 році). Такі високі темпи зростання капітальних видатків місцевих бюджетів свідчать про позитивний вплив реформи міжбюджетних відносин, оскільки органи місцевого самоврядування отримують фінансову підтримку від центру для забезпечення розвитку інфраструктури територіальних громад, та підвищення інтересу органів місцевого самоврядування до покращення умов життя населення.

Забезпечення відповідності фінансового ресурсу реальним потребам місцевих бюджетів, у здійсненні видатків на весь комплекс делегованих державою повноважень, потребує додаткових трансфертних коштів із державного бюджету.

Зміни, внесені в 2014 році до Бюджетного кодексу України в частині бюджетної децентралізації, вплинули на питому вагу субвенцій та дотацій з державного бюджету в загальному обсязі доходів місцевих бюджетів — цільові трансферти зросли майже удвічі: з 28% у 2012 році до 50% у 2017 році (план), а дотація, навпаки, знизилася із 27% у 2012 році до 6% у 2017 році (рис. 2.5).

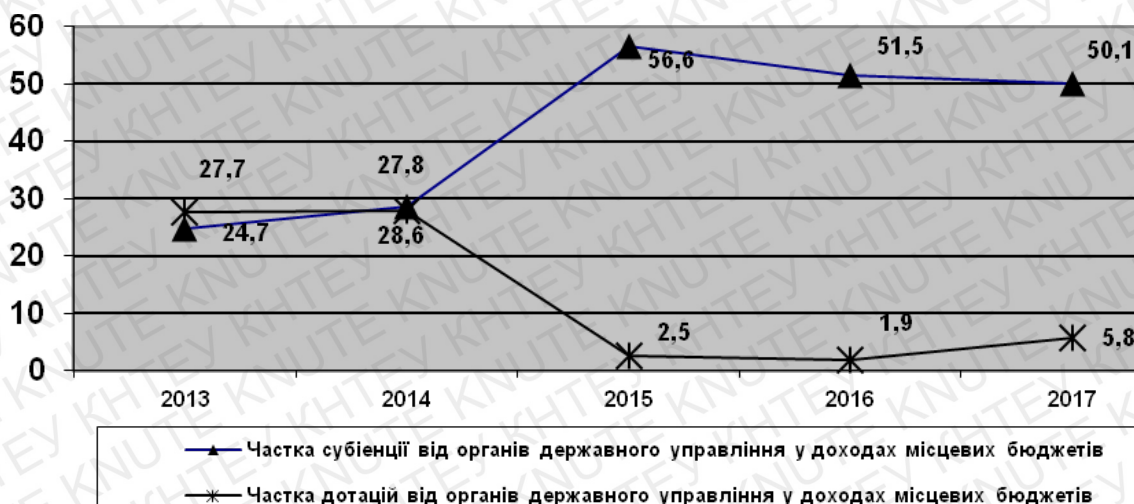

Рис.2.5 Частка субвенцій та дотацій у доходах місцевих бюджетів за 2013-2017 роки, %

Джерело: розроблено автором на основі [9-13].

Основною відмінністю нової системи є відміна дотації вирівнювання та прийняття базової дотації, а також освітньої та медичної субвенції, субвенції на забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру.

Даними змінами впроваджено механізм, за допомогою якого держава шляхом надання трансфертів повністю бере на себе відповідальність щодо фінансового забезпечення поточних видатків установ медичної та освітньої сфери, що належать до повноважень місцевих бюджетів і займають значну частину їх у видатках [33].

Місцеві запозичення являються нетрадиційним джерелом залучення фінансових ресурсів в місцевий бюджет для зміцнення фінансової самостійності місцевого самоврядування та є прогресивним механізмом інвестиційної і грошово-кредитної політики в руках держави. Місцеві запозичення – це операції, пов'язані з отриманням бюджетом коштів на умовах повернення, платності та строковості, у результаті яких

виникають зобов'язання органів місцевого самоврядування перед кредиторами [28, с. 68].

Кожна форма місцевих запозичень має певну сферу застосування. Кредити здебільшого використовуються для фінансування відносно недорогих та короткострокових проектів; облігаційні позики – для фінансування довгострокових капіталовкладень; вексельні позики – для покриття дефіциту місцевого бюджету поточного року; взаємні позики та казначейські позики – для покриття короткострокових касових розривів [19, с. 20].

Розглянемо ситуацію із внутрішнім та зовнішнім боргом місцевих бюджетів. Його обсяг скоротився на 1,7 млрд. грн. (у 2017 році порівняно з 2016 роком), а порівняно з 2015 роком удвічі (з 26,5 млрд. грн. до 12,3 млрд. грн.) (рис. 2.6).

В основному місцеві органи влади беруть внутрішні позики за рахунок ресурсів єдиного казначейського рахунку, також поширеною практикою є позика із зовнішніх джерел – за рахунок ресурсів банку та фінансових установ. Частка зобов'язань за взаємними розрахунками є незначною.

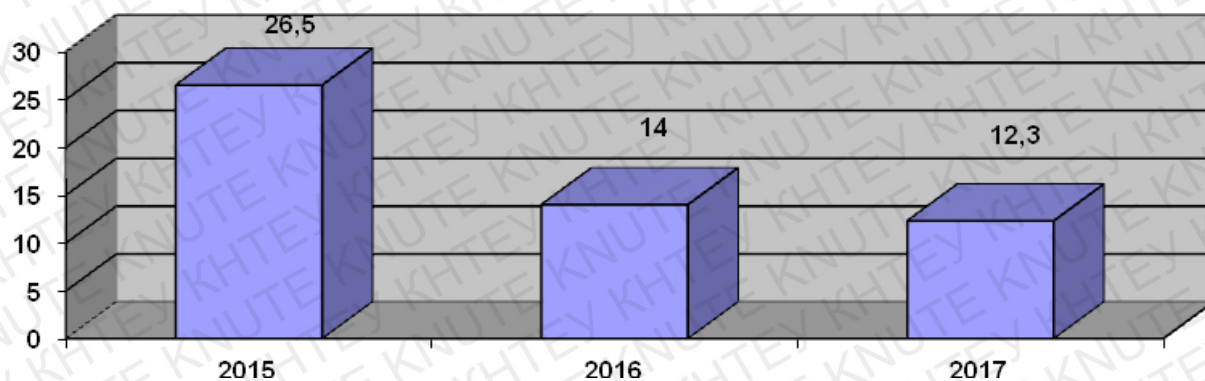

Рис.2.

**6 Внутрішній та зовнішній борг місцевих бюджетів
за 2015-2017 роки, млрд. грн.**

Джерело: розроблено автором на основі [9-13].

З 2015 року змінилася питома вага зобов'язань за цінними паперами місцевих бюджетів, вона зменшилася порівняно з 2017 роком з 21,6% до 1,1% (рис.2.7).

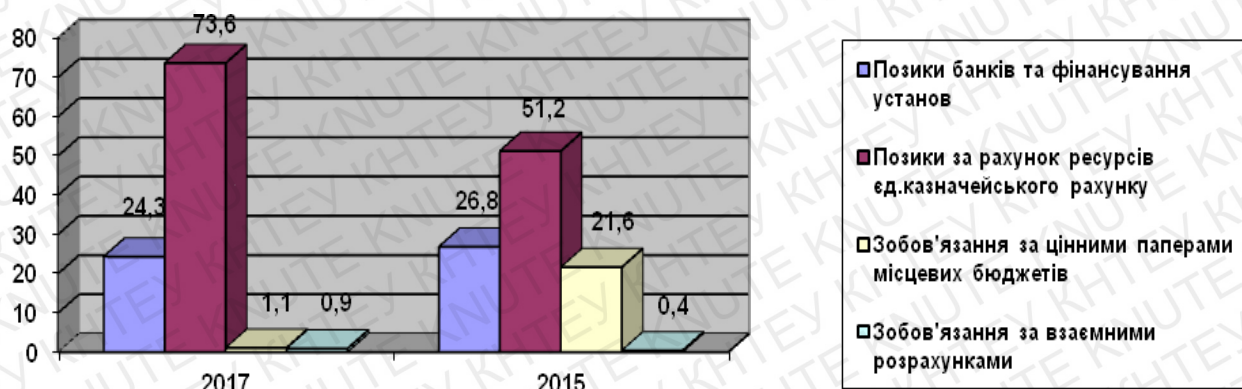

Рис.

2.7 Структура боргу місцевих бюджетів у 2015 та 2017 роки, %

Джерело: розроблено автором на основі [9-13].

Тенденцію до збільшення мають позики за рахунок ресурсів єдиного казначейського рахунку від 51,2% у 2015 році до 73,6%, відповідно у 2017 році. Зменшився показник фінансування установ та позик банків на 2,5% у 2017 році.

Оцінка видаткової частини місцевих бюджетів України показала, що за 2013-2017 роки розмір видатків збільшувався як з державного, так і з місцевих бюджетів. Основними статтями видатків місцевих бюджетів було фінансування освіти, соціального захисту та соціального забезпечення населення та охорони здоров'я. Високі темпи зростання капітальних видатків місцевих бюджетів свідчать про позитивний вплив реформи міжбюджетних відносин, та підвищення інтересу органів місцевого самоврядування до покращення умов життя населення.

2.2 Оцінка результативності виконання видатків місцевих бюджетів

Завдяки методиці програмного бюджетування запроваджується планування ресурсів за програмами, що мають конкретні стратегічні цілі й оперативні завдання, які необхідно виконати. Головним компонентом програмно-цільового методу – є бюджетна програма, яка складається з тісно пов'язаних між собою дій, спрямованих на виконання завдань програми та досягнення однієї цілі або низки середньострокових чи довгострокових цілей. Кожна програма формується з дотриманням визначених вимог і повинна містити назву, мету, завдання, напрямки та результативні показники виконання (затрати, продукт, якість та ефективність).

Одним із заходів ресурсного забезпечення розвитку міста Києва та його фінансового забезпечення є гармонізація міських програм згідно «Положення Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року» в якому сказано, що: «Запровадження повноцінного програмно-цільового методу у бюджетному процесі з метою управління бюджетними

коштами для досягнення конкретних результатів за рахунок коштів бюджету на виконання міських програм, затверджених рішеннями Київської міської ради» [43].

У 2015 році видатки бюджету міста Києва здійснювалися через 32 головних розпорядників:

- 10 районних в місті Києві державних адміністрацій;
- 20 департаментів та управлінь виконавчого органу Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація);
- Київську міську раду;
- Апарат виконавчого органу Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація).

У 2016 році видатки бюджету міста Києва здійснювалися через 34 головних розпорядників:

- 10 районних в місті Києві державних адміністрацій;
- 22 департаментів та управлінь виконавчого органу Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація);
- Київську міську раду;
- Апарат виконавчого органу Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація).

За цей період фінансування бюджетних програм збільшилося на 49,7%. Збільшення фінансування бюджетних програм Секретаріату Київської міської ради та структурних підрозділів Київської міської державної адміністрації у 2016 році відбулося у зв'язку з передачею державних повноважень на місцевий рівень (утворення Департаменту з питань реєстрації, Департаменту з питань державного архітектурно-будівельного контролю тощо), на підставі обґрунтування профільними департаментами бюджетних програм та прийняття рішень Київської міської ради щодо обсягів їх фінансування.

У 2017 році фінансування бюджетних програм збільшилося на 52,6% [39]. За цей період спостерігалася тенденція збільшення фінансування бюджетних програм Секретаріату Київської міської ради та структурних підрозділів Київської міської державної адміністрації, що було пов'язано з розширенням інституційних повноважень місцевих органів влади на місцях.

Розглянемо динаміку фінансування видатків бюджетних програм міста Києва за 2015-2017 роки (рис. 2.8) Додаток Г.

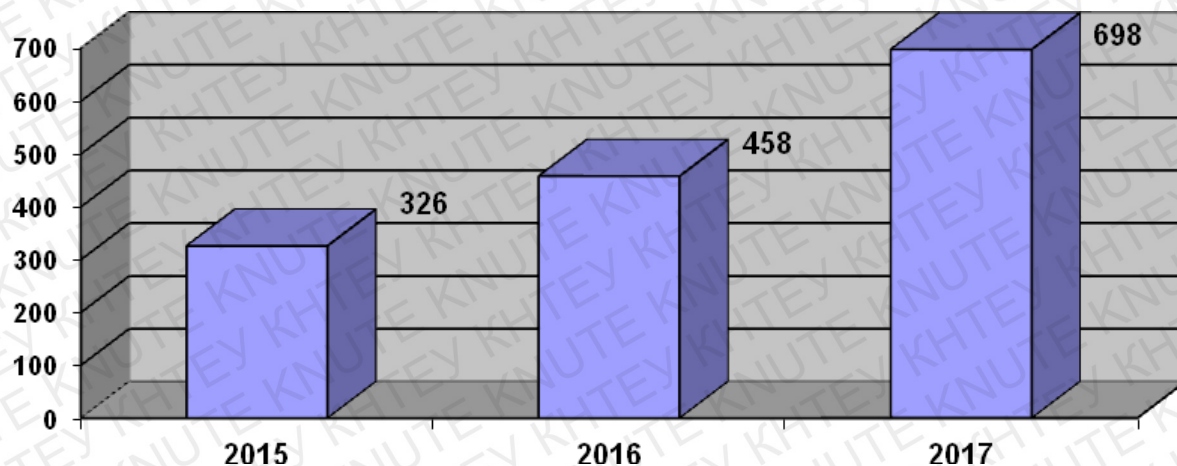

Рис. 2.8 Фінансування видатків бюджетних програм міста Києва за 2015-2017 роки, млн. грн.

Джерело: розроблено автором на основі [39].

Отже, ми бачимо різницю збільшення у 2017 році на 239,0 млн. грн. (або 52,6%), фінансування бюджетних програм відносно показника 2016 року.

У місті Києві кількість програм, затверджених рішенням Київради «Про бюджет міста Києва на 2017 рік», становила 664.

У 2017 році основними пріоритетами бюджету міста Києва в частині видатків є видатки за такими напрямками:

1. Розвиток міської інфраструктури;
2. Розвиток житлово-комунального господарства (енергоефективність та енергозбереження);
3. Розвиток охорони здоров'я.

Розглянемо виконання бюджетних програм щодо розвитку міської інфраструктури.

Транспортна послуга є послугою першої необхідності, а тому потрібно створити безпечні та комфортні умови перевезення пасажирів та впровадити нову транспортну політику, що базується на принципах сталої міської мобільності як однієї з головних складових ефективного функціонування міста.

У 2017 році було заплановано такі заходи: оновлення рухомого складу громадського транспорту; будівництво станції метрополітену; поліпшення сполучення між лівим та правим берегом; вдосконалення системи та порядку паркування; поліпшення системи управління дорожнім рухом. Крім цього продовжуватиметься

політика щодо підвищення забезпеченості мешканців столиці соціальною інфраструктурою, для чого передбачено низку заходів щодо поліпшення повсюдної доступності для людей з інвалідністю до об'єктів соціальної, інженерно-транспортної інфраструктури міста [43].

Згідно «Звіту про виконання паспорту бюджетної програми місцевого бюджету на 01.01.2018 року» Департаментом транспортної інфраструктури були затверджені обсяги фінансування в сумі 9345,0 тис. грн., а виконані лише на 5007,0 тис. грн. Недовиконання становить 53%.

Розглянемо стан виконання міських цільових програм, спрямованих на розвиток житлово-комунального господарства міста Києва.

Стан виконання регіональної програми модернізації комунальної теплоенергетики та системи тепlopостачання міста Києва по різних напрямках коливається від 15% до 50%.

Міська цільова програма «Гаряча вода у місті Києві» має задовільний стан виконання, по різних напрямках, який коливається від 35% до 70%.

Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства міста Києва – недовиконана. В цілому через недостатність фінансового забезпечення. Реалізація Програми оцінюється на 45%.

Програма поводження з твердими побутовими відходами в місті Києві має незадовільний результат та складає 15%.

Житлово-комунальне господарство міста Києва потребує удосконалення, адже, залишається низьким технічний стан виробничих потужностей та високим рівень їх аварійності, питомих і непродуктивних витрат матеріальних й енергетичних ресурсів [43].

Для покращення житлово-комунального господарства розроблено Комплексну цільову програму підвищення енергоефективності та розвитку житлово-комунальної інфраструктури міста Києва на 2016 - 2020 роки, в результаті реалізації якої можна розробити господарський механізм, що забезпечить вихід галузі із системної соціально-економічної кризи, закладе основу її динамічного розвитку.

Програма місцевого бюджету «Енергоефективність та енергозбереження в бюджетній сфері» є досить важливою, адже у місті налічується понад 1500 будівель бюджетної сфери, що фінансуються з бюджету міста Києва. У зв'язку з тим, що видатки

на оплату спожитих енергоносіїв та комунальних послуг є однією з найбільш вагомих витрат на утримання установ бюджетної сфери, питання зниження енергоспоживання та забезпечення економного та раціонального використання бюджетних коштів на оплату енергоносіїв відноситься до пріоритетних завдань [43].

У 2017 році для підвищення енергетичної ефективності будівель бюджетної сфери передбачено: термомодернізацію будівель бюджетної сфери; скорочення споживання енергетичних ресурсів та їх заміщення альтернативними і відновлюваними джерелами енергії; підвищення ефективності роботи основного енергетичного обладнання; забезпечення оперативного обліку та аналізу енергоспоживання.

З метою виконання заходів, направлених на скорочення споживання енергоносіїв та забезпечення нормативного рівня комфорту, передбачається:

- поліпшення теплотехнічних показників огорожувальних конструкцій будівель шляхом здійснення робіт із термосанації будівель;
- відновлення нормативного рівня освітленості в учбових приміщеннях закладів шляхом модернізації систем освітлення із встановленням сучасних освітлювальних елементів та модернізація кухонного обладнання харчоблоків бюджетних закладів.

Загальний обсяг фінансування програм по Департаменту житлово-комунальної інфраструктури виконано на 25891,0 тис. грн., що на 37% більше, ніж за 2016 рік (18871,0 тис. грн.).

Розглянемо стан виконання фінансування бюджетних програм Департаментом охорони здоров'я [43].

В місті Києві діє мережа закладів охорони здоров'я, яка налічує 157 закладів (в тому числі 47 лікарень загального та спеціалізованого профілів). Найбільшу питому вагу у структурі захворюваності киян займають серцево-судинні захворювання, які потребують втручання із застосуванням високотехнологічного, спеціалізованого медичного обладнання.

Також актуальним є переведення усіх документів та процесів у сфері охорони здоров'я з паперового формату в електронний, при цьому створюючи єдині реєстри закладів, лікарів, пацієнтів, ліків.

З метою подальшого розвитку сфери охорони здоров'я заплановано та виділено кошти на Програми щодо:

- проведення реконструкції низки закладів охорони здоров'я та приведення їх до сучасних потреб;
- забезпечення медичних закладів обладнанням для надання кардіохірургічної, хірургічної, клініко-діагностичної, нейрохірургічної, ендоскопічної, урологічної допомоги, обладнанням для оснащення відділень анестезіології та інтенсивної терапії новонароджених;
- завершення впровадження електронної системи охорони здоров'я.

Згідно «Звіту про виконання паспортів бюджетних програм» даного Департаменту, у 2017 році фінансування збільшилося на 73% в порівнянні з 2016 роком і сума фінансування становила 19503,0 тис. грн..

Результат аналізу ефективності бюджетних програм [43]:

Програма «Амбулаторно-поліклінічна допомога населенню»: затверджено - 23205,3 тис. грн., виконано на 22689,9 тис. грн., недовиконання – 513,0 тис. грн.

Програма «Спеціалізована стаціонарна медична допомога населенню (субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Києва на забезпечення функціонування Центру ядерної медицини Київського міського клінічного онкологічного центру): затверджено – 8000,0 тис. грн., виконано на 7941,0 тис. грн., недовиконання – 58,9 тис. грн..

Програма «Багатопрофільна стаціонарна медична допомога населенню (субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання медикаментів та виробів медичного призначення для забезпечення швидкої медичної допомоги) затверджено та виконано в повному обсязі – 14926,7 тис. грн..

Програма «Інші заходи в галузі охорони здоров'я (субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на часткове відшкодування вартості лікарських засобів для лікування осіб з гіпертонічною хворобою): затверджено 11721,6 тис. грн., виконано на 9597,1 тис. грн., недовиконання – 2124,4 тис. грн.

Так, результати проведених Рахунковою палатою аудитів використання бюджетних коштів говорять про численні факти незаконного, нераціонального і неефективного їх використання при виконанні державного бюджету [68].

Причинами цього є:

- недотриманні учасниками бюджетного процесу законодавства України;
- нормативно-правовій неврегульованості;

- прийнятті розпорядниками коштів необґрунтованих управлінських рішень;
- відсутності належного планування і прогнозування видатків тощо.

Протягом 2015-2017 років Київською міською державною адміністрацією не забезпечено належного контролю за своєчасним і законним використанням коштів субвенції у 130 млн. грн., виділеної місцевим бюджетам на розвиток соціально-економічної сфери міста Києва та інших населених пунктів[39].

Встановлено неефективне управління 19,6 млн. грн., які не були вчасно освоєні в бюджетному періоді розпорядниками коштів. Виявлено бюджетні порушення на 32 млн. грн. при виконанні будівельних робіт, було заниження облікової вартості активів на 15,9 млн. грн. У результаті будівництво окремих соціально важливих об'єктів своєчасно не завершилося [39].

Важливість оцінки результативності виконання видатків місцевих бюджетів є очевидною, оскільки рівень результативності використання бюджетних коштів дає можливість забезпечити фінансову стійкість, упевнено рухатись у напрямі соціально-економічного розвитку. Необхідність оцінки продиктована, передусім, суспільною потребою нарощування обсягів виробництва, зростання внутрішнього валового продукту, подолання бідності, зниження рівня безробіття, поліпшення соціальних стандартів життя.

Отже, на сьогоднішній день потрібно цілеспрямовано та ефективно використовувати засоби і ресурси місцевих бюджетів для стимулювання економічного розвитку, нарощування обсягів виробництва і досягнення кращих результатів у соціальній сфері. Хоча на законодавчому рівні питання результативності та ефективності не врегульовано, вони є одними з головних принципів, на яких ґрунтується бюджетна система України.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЛАНУВАННЯ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

3.1 Напрями підвищення ефективності використання видатків місцевих бюджетів

Сьогодні процес виконання бюджетів є основою бюджетної політики держави та показником вмілого управління бюджетними ресурсами. Ефективне використання важелів бюджетної політики забезпечує соціально-економічний розвиток окремих територіально-адміністративних одиниць та держави в цілому.

Пріоритетними шляхами здійснення бюджетної політики є досягнення збалансованості державного бюджету в середньостроковій перспективі, послідовність здійснення напрямів впливу державних органів влади та місцевого самоврядування на бюджетні відносини та заздалегідь обумовлений план розподілу фінансових ресурсів.

Детальний опис поточної та майбутньої перспектив відображено у проекті постанови про «Основні напрями бюджетної політики на 2018–2020 роки». В основу покладено безліч факторів стимулювання бюджетної політики, зокрема продовження децентралізації та зміцнення місцевих бюджетів.

Зазначеним проектом передбачається зростання економіки України на 4%, уповільнення інфляційних процесів до рівня 5%, зниження дефіциту бюджету до 2% та державного боргу до 55% ВВП.

До основних напрямів децентралізації планом на 2018–2020 роки належать збільшення обсягу ресурсу місцевих бюджетів та підвищення податкостроможності місцевих бюджетів (табл. 3.1) [33].

Прийняття управлінських рішень фокусується на обсягах використаних ресурсів, а не на ефективності бюджетних видатків. При цьому, проблема низької ефективності планування видатків місцевих бюджетів практично не може бути вирішена, оскільки у складі таких видатків закладено, насамперед, фінансування мережі бюджетних установ, а щорічно відтворювана структура видаткової частини бюджетів перешкоджає концентрації зусиль на вирішенні найбільш нагальних соціально-економічних завдань та проведенні структурних реформ економіки.

Таблиця 3.1

Основні напрямки бюджетної політики на 2018–2020 роки у рамках децентралізації

Рік	Ключові фактори	
	Фінансовий ресурс місцевих бюджетів	Прогнозний обсяг доходів місцевих бюджетів
2018	499 млрд. грн. (зростання проти 2017 р., збільшення на 69 млрд. грн., загалом +16%)	248 млрд. грн. (темп зростання до 2017 р., збільшення на 65 млрд. грн., загалом 135%)
2019	520 млрд. грн. (зростання проти 2018 р., збільшення на 21 млрд. грн., загалом +4%)	270 млрд. грн. (темп зростання до 2018 р., збільшення на 22 млрд. грн., загалом 109%)
2020	533 млрд. грн. (зростання проти 2019 р., збільшення на 13 млрд. грн., загалом +3%)	284 млрд. грн. (темп зростання до 2019 р., збільшення на 14 млрд. грн., загалом 105%)

Джерело: розроблено автором на основі [24].

Враховуючи, що з майже 12 тисяч місцевих бюджетів України дотаційність 5,4 тисяч становить 70%, а 0,5 тисяч – перевищує 90%, особливо актуальним питанням стає одночасне проведення адміністративно-територіальної реформи та бюджетної децентралізації.

За даними Державної казначейської служби України, з одного мільярда гривень, виділених державою коштів субвенції на розвиток інфраструктури об'єднаних територіальних громад, 95% цих коштів вони вклали у оновлення та будівництво доріг, будівель шкіл, дитячих садків, медичних закладів, у будівництво центрів надання адміністративних послуг, спортивних споруд, освітлення вулиць, придбання спеціалізованої техніки для комунальних потреб тощо. Все це – розвиток територій громад і створення якісніших умов життєдіяльності для кожного їх мешканця, підвищення якості послуг.

Протягом 2018 року місцеві бюджети будуть використовувати 4 млрд. грн.. субвенції на реалізацію заходів, спрямованих на розвиток системи охорони здоров'я у сільській місцевості, отриманих наприкінці 2017 року. З 2018 року в складі спеціального фонду державного бюджету створюється Державний дорожній фонд у розмірі 37 млрд. грн.. (згідно із Законами України «Про внесення змін до Закону України «Про джерела фінансування дорожнього господарства України» щодо удосконалення механізму фінансування дорожньої галузі» № 1762 та «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо удосконалення механізму фінансового забезпечення дорожньої галузі» № 1763).

Через провадження медичної реформи, з 1 липня 2018 року видатки на надання первинної медичної допомоги будуть здійснюватися з державного бюджету за окремою програмою, про що зазначено у статті 30 Закону. Протягом I-го півріччя такі видатки будуть фінансуватися з місцевих бюджетів за рахунок медичної субвенції, яка складатиме 5,2 млрд. грн.

Міські ради мають право здійснювати місцеві внутрішні запозичення. Місцеві зовнішні запозичення можуть здійснювати лише міські ради міст обласного значення. Всі міські ради можуть здійснювати місцеві зовнішні запозичення шляхом отримання кредитів (позик) від міжнародних фінансових організацій.

Залучення різних джерел фінансування є одним з ключових питань, яке постає перед об'єднання територіальних громад для втілення ідей розвитку, а саме:

1. Гранти Європейського Союзу

1.1. Проект «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» Фінансові ресурси: 25 млн. євро – гранти для регіональних проектів розвитку на період 2014-2017 років. Грантова програма впроваджується Представництвом Європейського Союзу в Україні.

1.2. Проект «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду III» (МРГ) Фінансові ресурси: 23,8 млн. євро на період 2014-2017 років. Реалізується ПРООН (Програма розвитку ООН/ЄС). Спрямована на пропагування сталого місцевого розвитку в Україні.

1.3. Проект «Електронне врядування та прозорість на рівні муніципалітетів» Фінансові ресурси: 960 тис. дол. у 2014-2017 роках. Мета цього компоненту проекту «Місцевий розвиток орієнтований на громаду» – введення електронного уряду на муніципальному рівні.

1.4. Програма ЄС «U-LEAD with Europe: місцеве розширення прав і можливостей, підзвітність та розвиток» Фінансові ресурси: 97 млн. євро на період 2016-2020 роки. Реалізується в Україні Європейським Союзом та його країнами-членами Німеччиною, Швецією і Польщею через Німецьке товариство з питань міжнародної допомоги (GIZ) та Шведську агенцію міжнародного розвитку (SIDA). Формування коштів Програми: ЄС – 60 млн. євро, ФРН – 6 млн. євро, Швеція – 30 млн. євро, Польща – 1 млн. євро. Партнером виступає 87 Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України.

2. Гранти Агентства США з міжнародного розвитку (USAID)

2.1. «Децентралізація – шлях до кращих результатів та ефективності» – DOBRE (Decentralization Offering Better Results and Efficiency – DOBRE) Фінансові ресурси: 50 млн. дол. на період 2016-2021 роки: 1 етап – 40 млн. дол. протягом 4 років; 2 етап – 10 млн. дол. протягом 1 року

2.2. Проект «Підтримка аграрного і сільського розвитку» Фінансові ресурси: 20,6 млн. дол. США на період до 2020 року, його реалізацію забезпечує компанія «Кімонікс Інтернешнл»

2.3. Проект «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні (ПУЛЬС)» Фінансові ресурси: 8,2 млн. USD на період до 2020 року. Виконавець: Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» та її регіональні відділення.

2.4. Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів IREX Робота IREX спрямована на інформування та залучення громадськості до процесу реформ децентралізації. До участі запрошуються бібліотеки і громадські організації об'єднаних територіальних громад Вінницької, Волинської, Донецької, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Київської, Луганської, Львівської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької, Чернігівської областей.

3. Фінансова допомога Міжнародних проектів

3.1. Департамент закордонних справ, торгівлі та розвитку Канади Фінансові ресурси: 18824758 канадських доларів на період до 31.07.2019 року.

3.2. Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» (DESPRO) Фінансові ресурси: 9277003 швейцарських франків на період до 24.12.2017 року.

3.3. Європейський банк реконструкції та розвитку Фінансові ресурси: 108 млн. євро.

3.4. Шведське агентство міжнародного розвитку (Sida) Фінансові ресурси: 16,1 млн. євро на період до 2019 року.

3.5. Європейський інвестиційний банк і Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Програма розвитку муніципальної інфраструктури України» Фінансові ресурси: 400 млн. євро.

Згідно даних про реалізацію програми DOBRE на даний час вже відібрано 50 об'єднаних територіальних громад, яким буде надано допомогу у створенні

стратегічних планів їхнього розвитку, розробленні й реалізації проектів в сфері покращення надання послуг, місцевого економічного розвитку та інфраструктури [4, с. 1].

Для забезпечення загальної ефективності програмних видатків вагоме значення має результативність програми (досягнення запланованих результатів) та її ефективність (співвідношення досягнутих результатів і витрат на їх досягнення) [45, с.90].

Для підвищення результативності державних и місцевих бюджетів науковець Кириленко О.П. розробив наступну модель, а саме:

- 1) організація бюджетного процесу, орієнтованого на результати;
- 2) реструктуризація бюджетної мережі;
- 3) вдосконалення управління інвестиціями в умовах кризи;
- 4) підвищення адресності заходів з соціальної підтримки громадян;
- 5) видатки бюджетних коштів з урахуванням організації співробітництва територіальних громад;
- 6) орієнтація бюджетної політики на підтримку громадян, а не підприємств;
- 7) жорсткість режиму економії бюджетних коштів.

Організація бюджетного процесу, орієнтованого на результат передбачає такі основні напрями його вдосконалення:

- використання єдиного реєстру видаткових зобов'язань (як звичайних, так і фінансових зобов'язань) в якості інструменту раціоналізації державних і місцевих видатків;
- роздільне планування постійних (діючих) і періодичних (нових) зобов'язань;
- використання інструментів оцінки результативності бюджетних видатків і забезпечення їх обліку в бюджетному плануванні.

Для підвищення ефективності використання єдиного реєстру видаткових зобов'язань в удосконаленні бюджетного процесу можна:

- провести інвентаризацію видаткових зобов'язань головного розпорядника для оцінки того, наскільки ці зобов'язання відповідають повноваженням відповідного рівня влади, його цілям і завданням;

- використати результати цієї інвентаризації при визначенні переліку бюджетних благ, фінансування яких здійснюється за рахунок коштів відповідного бюджету, при проведенні межі між платними послугами і безплатними благами;

- оцінити методи визначення обсягу бюджетних коштів, необхідних для фінансування кожного з видаткових зобов'язань, здійснивши максимально можливий взаємозв'язок цих обсягів з якістю благ і кількістю їх споживачів.

Оцінка ефективності програмних видатків може здійснюватися як для програми в цілому, так і для окремих етапів виконання програми. Така оцінка включає в себе п'ять елементів (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Елементи оцінки ефективності програмних видатків для окремих етапів виконання програми

Назва елементу	Зміст
Оцінка планування	Відповідає на запитання, наскільки повно вдалося передбачити хід виконання програми, а також підібрати для її оцінки індикатори результативності та ефективності
Оцінка результативності програми	Відповідає на питання, в якій мірі досягнуті цілі програми. При плануванні програмної діяльності повинні бути визначені оптимальний і мінімальний граничний рівень досягнення безпосередніх результатів залежно від наявних факторів ризику
Оцінка дотримання плану реалізації програми	Відповідає на запитання, чи були виконані всі заплановані заходи і чи здійснювалися будь-які додаткові заходи, а також чи забезпечувало фінансування можливість своєчасного виконання запланованих заходів програми
Оцінка ефективності реалізації програми	Відповідає на питання, який обсяг видатків на досягнення запланованих результатів. Якщо це можливо - оцінюється ефективність видатків, а саме, невикористані можливості їх скорочення. Чим вище невикористані можливості економії на одиницю понесених витрат, тим нижче ефективність видатків на реалізацію програми
Оцінка дотримання процедур при реалізації програми	Відповідає на запитання, чи дотримувалися процедури, що регламентують витрату коштів. При цьому використовується припущення, що повне і коректне дотримання процедур призведе до ефективного використання коштів

Джерело: складено автором за даними [24, с.31].

Оцінка ефективності програмних видатків на стадії планування може забезпечуватися за допомогою моніторингу видатків місцевого бюджету -

спеціалізованого проблемно-орієнтованого систематичного комплексу спостереження, організації, первинної обробки й накопичення даних, аналізу, моделювання і прогнозування фінансового стану об'єднання територіальних громад, виявлення тенденцій, закономірних змін, можливостей виникнення несприятливих і ризикових ситуацій, вироблення механізмів їх попередження з метою прийняття управлінських рішень щодо забезпечення спроможного фінансового стану територіальної громади [25, с. 5–6].

Ефективне та результативне використання бюджетних коштів потребує вирішення ряду завдань, серед яких:

- обґрунтування пріоритетів при розподілі бюджетних ресурсів, застосування принципів перспективного бюджетного прогнозування і планування;
- оптимізація бюджетних програм з урахуванням загальнодержавних пріоритетів та удосконалення методології оцінки їх результативності;
- впровадження системи контролю за цільовим і ефективним використанням бюджетних коштів, системи оцінки результативності бюджетних програм та діяльності розпорядників бюджетних коштів [26, с. 73].

Оцінка ефективності виконання бюджетних програм, на відміну від моніторингу, має зосереджуватися не на відстеженні певних показників та порівнянні запланованих показників з фактичними, а на забезпеченні ефективності діяльності, досягнутих результатах та якості суспільних послуг або продукту, які було надано чи вироблено за рахунок витрачання певної суми бюджетних коштів. Крім того, відмінності існують у частоті застосування інструментів бюджетного контролю. Якщо моніторинг зосереджується на поточних операціях, оцінці тенденцій та порівнянні показників і здійснюється на постійній основі, то оцінка фокусується більше на кінцевому результаті та на аналізі впровадження бюджетної програми і проводиться за потреби, але не рідше ніж 1 раз на рік.

Крім того, питання ефективності використання бюджетних коштів доцільно розглядати в рамках визначення підходів до їх управління. В залежності від того, яка частка видаткових повноважень закріплюється за центральною, а яка за місцевою владою, розрізняють централізований та децентралізований підходи до управління бюджетними коштами.

Сутність фіскальної децентралізації у широкому розумінні полягає у розподілі та делегуванні відповідальності між державними структурами різних рівнів, включаючи центральний уряд, органи місцевого самоврядування [28,с.146].

Вітчизняні вчені визначають фіскальну децентралізацію як спосіб територіальної організації влади, при якому держава передає право на прийняття рішень з визначених питань або у визначеній сфері структурам регіонального рівня, що не входять до системи центральних органів виконавчої влади і є відносно незалежними від неї [19, с. 26].

Фіскальну децентралізацію часто асоціюють із делегуванням повноважень, що передбачає передачу деяких функцій, але не відповідальності за їх виконання [30, с. 13].

При визначенні рівня бюджету, з якого потрібно фінансувати видатки для забезпечення суспільних потреб, керуються необхідністю досягнення найбільшої ефективності у виконанні тієї чи іншої видаткової функції, яку можна досягти, якщо така функція буде закріплена за тим рівнем влади, який спроможний реалізувати її належним чином [12, с. 723]. Цей принцип має назву субсидіарності.

У системі заходів, спрямованих на удосконалення використання фінансових ресурсів на рівні органів місцевого самоврядування, на наш погляд, ефективним інструментом стане впровадження «регіонального бюджетного паспорту».

Регіональний бюджетний паспорт – це документ, в якому відображається сукупність наявних ресурсів та потенціалів кожної окремо взятої адміністративно-територіальної одиниці регіону, сформованих для здійснення обґрунтованого бюджетного планування з метою забезпечення фінансової самостійності місцевих бюджетів від бюджетів вищого рівня (Додаток Д). Місцеві органи влади повинні мати змогу фінансувати значну частину своїх потреб за рахунок власних джерел, що мінімізує їх залежність від рішень вищих органів влади [46, с. 15].

Аналіз економіко-географічних показників дозволить визначити бюджетний потенціал регіону та розрахувати обсяг надходжень до бюджету, тобто з'ясувати здатність бюджетного механізму акумулювати до бюджетів усіх рівнів фінансові ресурси [45, с. 94].

При формуванні регіонального бюджетного паспорту органи влади повинні звернути увагу на такі можливі приховані резерви:

- надходження місцевих податків, що регламентовані Податковим кодексом України, але не введені на конкретній території;
- потенційні додаткові надходження від переорієнтування напрямків використання наявних ресурсів;
- додаткові фінансові потоки регіону через залучення зовнішніх інвестицій;
- кошти, що обертаються у сфері «тіньової економіки».

Отже, підвищення ефективності видатків місцевих бюджетів має включати: моніторинг результативності видатків, підвищення якості оперативного управління фінансовими ресурсами, недопущення фактів неефективного використання бюджетних коштів, забезпечення своєчасного фінансування видатків, пошук шляхів посилення соціальної, стимулюючої та регулюючої ролі податків.

Таким чином, від ефективності побудованої системи формування та використання коштів місцевих бюджетів залежить ефективність функціонування усієї бюджетної системи, успішне здійснення фінансової політики а, відповідно, це забезпечує прогресивний соціально-економічний розвиток країни, сприяє гармонізації інтересів держави та регіонів.

3.2 Середньострокове планування видатків місцевих бюджетів в Україні

Реформування бюджетної системи в Україні передбачає вдосконалення практики бюджетного планування на основі застосування сучасних методик та прогресивних підходів, які підтверджені світовим досвідом. Одним з таких підходів, що дають можливість спрямовувати бюджетні кошти відповідно до пріоритетів суспільного розвитку є середньострокове планування.

Середньострокове планування видатків місцевого бюджету полягає у визначенні розпорядниками бюджетних коштів плану своєї діяльності на середньостроковий період та обсягу коштів, необхідних для досягнення цілей на цей період відповідно до програмних документів соціально-економічного розвитку держави та територій.

Метою середньострокового планування видатків місцевих бюджетів є забезпечення більш ефективного використання обмежених бюджетних ресурсів завдяки реалістичній оцінці майбутніх бюджетних надходжень та визначенню пріоритетів у

фінансуванні видатків бюджету шляхом прогнозування на декілька бюджетних періодів.

Запровадження середньострокового планування видатків місцевих бюджетів передбачає так зване «ковзне триріччя», коли бюджет затверджується на поточний рік, проекти бюджетів на два подальші роки затверджуються окремо. Після завершення першого року триріччя раніше затверджені проектування стають основою для нового бюджету і до них додається наступний третій рік. Таким чином, зазначене планування забезпечує бюджетну стабільність, передбачуваність та можливість реагування на змінну ситуацію, реструктуризацію зобов'язань, реалізацію нових пріоритетів бюджетної політики [49].

Перехід до середньострокового планування видатків місцевих бюджетів надасть учасникам бюджетного процесу можливість узгодити свої стратегічні плани діяльності з наявними бюджетними коштами як у рамках підготовки проекту місцевих бюджетів на плановий рік, так і на наступні за плановим бюджетні періоди.

Це сприятиме переходу до формування довгострокової бюджетної політики на рівні місцевого самоврядування. Місцеві органи влади можуть застосовувати середньострокове планування бюджетних видатків для того, щоб зосередити увагу на довгострокових цілях, оцінити свої можливості та визначити стратегію досягнення результатів. При ефективному плануванні органи місцевого самоврядування мають змогу визначати пріоритети у спрямуванні фінансових ресурсів, розробляти ефективні заходи для реалізації бюджетної політики, аналізувати можливі наслідки прийнятих рішень, ефективно реагувати на обставини, які змінюються, удосконалювати управління установою і підвищувати результативність її роботи.

Середньострокове планування видатків місцевого самоврядування є безперервним, багаторівневим і централізованим процесом, спрямованим на уникнення дисбалансу між видатками та потребою для реалізації заходів бюджетної політики з надання місцевими органами влади суспільних послуг згідно з визначеними пріоритетами.

Середньострокове планування видатків місцевого самоврядування передбачає два основних етапи:

- 1) розробка та схвалення бюджетного прогнозу на основі макроекономічного прогнозу на перспективу;

2) коригування показників планового або поточного року, уточнення показників на наступні роки.

Першим кроком у здійсненні середньострокового планування видатків місцевих бюджетів є оцінка наявних ресурсів з урахуванням макроекономічних тенденцій, зокрема, динаміки реального валового внутрішнього продукту, індексу споживчих цін, соціальних стандартів.

Під час перспективного планування видатків місцевих бюджетів важливим є визначення обсягів прийнятих видаткових зобов'язань на середньостроковий період та їх врахування при формуванні видаткової частини місцевих бюджетів планового року. Таким чином забезпечується зв'язок річного та середньострокового планування видатків місцевих бюджетів, що є необхідним для підвищення прозорості бюджетного процесу та відповідальності всіх його учасників.

Видаткова частина місцевих бюджетів досить відчутно впливає як на розвиток окремих галузей і економіки в цілому, так і на рівень соціального добробуту населення країни. У зв'язку з цим важливого значення набуває проблема оптимального розподілу обмежених бюджетних ресурсів за напрямками соціально-економічного розвитку та забезпечення відповідності структури видатків місцевих бюджетів визначеним стратегічним пріоритетам.

Бюджетна політика має бути орієнтована на перспективу, виходити з чіткого розуміння фінансових можливостей адміністративно-територіальних одиниць, забезпечувати передбачуваність умов формування бюджетів усіх рівнів.

Основні завдання середньострокового бюджетного планування полягають у наступному:

- поліпшення макроекономічного балансу шляхом розроблення узгоджених та реалістичних прогнозів доходів до бюджету;
- визначення загальних цілей бюджетної політики та забезпечення відкритості у їх досягненні впродовж багатьох років;
- визначення і дотримання чітких пріоритетів у сфері державних видатків;
- забезпечення можливості ініціювання змін у бюджетній політиці та механізмів контролю за їх реалізацією;
- удосконалення розподілу бюджетних коштів, спрямованих на досягнення стратегічних пріоритетів, як за функціями, так і між відповідними функціями;

- підвищення відповідальності головних розпорядників бюджетних коштів за ефективне та раціональне використання бюджетних коштів;
- посилення загального бюджетного контролю.

В процесі здійснення середньострокового бюджетного планування відбувається визначення головними розпорядниками бюджетних коштів на підставі урядових програм плану своєї діяльності на середньостроковий період та обсягу необхідних коштів для досягнення поставлених цілей у середньостроковій перспективі. Середньострокове бюджетне планування є необхідним елементом впровадження програмно-цільового методу у бюджетному процесі. Перехід до середньострокового бюджетного планування дасть можливість учасникам бюджетного процесу узгодити свої стратегічні плани діяльності з наявними бюджетними коштами як у рамках підготовки проекту бюджету на відповідний рік, так і на наступні періоди, що сприятиме переходу до формування довгострокової бюджетної політики [43, с.54].

Під час перспективного планування видатків місцевих бюджетів важливим є визначення обсягів прийнятих видаткових зобов'язань на середньостроковий період та їх врахування при формуванні видаткової частини місцевих бюджетів планового року.

Таким чином забезпечується зв'язок річного та середньострокового планування видатків місцевих бюджетів, що є необхідним для підвищення прозорості бюджетного процесу та відповідальності всіх його учасників [24, с. 31].

Середньострокове бюджетне планування в Україні запроваджується повним ходом. Проектом постанови Верховної Ради України «Про Основні напрями бюджетної політики на 2018–2020 роки» від 15.06.2017 № 6591 [11] передбачено запровадження середньострокового бюджетного планування з метою забезпечення збалансованості державного бюджету у середньостроковій перспективі, послідовності бюджетної політики та передбачуваності розподілу бюджетних коштів між головними розпорядниками коштів державного бюджету. Основні напрями бюджетної політики на 2018–2020 роки ґрунтуються на положеннях Програми діяльності Кабінету Міністрів України, Коаліційної угоди, Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року, Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», програм співпраці з міжнародними фінансовими організаціями.

Їх положення спрямовані на забезпечення економічного зростання та сталого розвитку суспільства, визначення пріоритетів використання бюджетних коштів,

проведення структурних реформ в основних галузях економіки і сферах діяльності та виваженої і послідовної податкової, бюджетної та боргової політик, у тому числі, у середньостроковій перспективі.

Основні напрями бюджетної політики на 2018–2020 роки базуються на таких головних принципах, закладених у Середньостроковому плані пріоритетних дій Уряду до 2020 року та Стратегії сталого розвитку «Україна–2020» [12]:

- прискорення економічного зростання шляхом створення сприятливого інвестиційного клімату та утримання макроекономічної стабільності, зокрема продовження фіскальної консолідації;
- впровадження ефективного врядування шляхом реформи державного управління, децентралізації і реформи державних фінансів;
- розвиток людського капіталу шляхом проведення реформ системи охорони здоров'я та освіти, поліпшення надання державної соціальної підтримки;
- встановлення верховенства права і боротьба з корупцією шляхом підтримки ефективного функціонування інститутів боротьби з корупцією, забезпечення рівного доступу до правосуддя та ефективного захисту прав власності;
- забезпечення безпеки та оборони держави, зокрема захист її суверенітету та територіальної цілісності держави, а також забезпечення найважливіших аспектів безпеки громадян.

Головним завданням держави в умовах ринкової економіки є створення сприятливих економічних, соціальних та інфраструктурних умов для розвитку всіх економічних суб'єктів. Саме на державу покладається провадження масштабних проектів, термін реалізації яких перевищує п'ятиріччя та, навіть, десятиріччя. Реалізація таких проектів забезпечує створення потужного підґрунтя для розвитку всіх сфер національної економіки та суспільства в цілому.

Запровадження середньо- та довгострокового бюджетного планування надає можливість планувати та реалізовувати масштабні проекти з терміном реалізації, що виходить за межі одного бюджетного періоду. Це зобов'язує учасників бюджетного процесу при обґрунтуванні показників планового бюджетного року враховувати не тільки зобов'язання, які покладатимуться на державу в наступному році, а й ті зобов'язання, які держава прийняла у попередніх бюджетних періодах. Проте висока залежність пріоритетів діяльності органів державної влади від політичної кон'юнктури

подекуди залишає без уваги ті проекти, у реалізацію яких вкладено значний обсяг бюджетних коштів.

Унеможливлення марнотратства на загальнодержавному рівні потребує закріплення стратегічних цілей розвитку країни у довгострокових програмах економічного та соціального розвитку, які не залежатимуть від політичних інтересів. Важливою складовою таких програм є стратегічні фінансові плани, на основі яких будуть розроблятися тактичні фінансові показники, відображені в програмах діяльності урядів, та оперативні фінансові показники, закріплені на законодавчому рівні в Державному бюджеті. Створення багаторівневої системи бюджетного планування, від стратегічного до оперативного, забезпечить обґрунтування джерел формування фінансових ресурсів держави та шляхи їх ефективного використання на пріоритетні державні проекти економічного та соціального розвитку країни у довгостроковій перспективі, а багаторівневність системи бюджетного планування – конкретизацію стратегічних фінансових цілей держави, які у більшості випадків визначаються у відсотках до внутрішнього валового продукту країни, до чітко визначених показників, відображених у Державному бюджеті.

Євроінтеграційні реформи, які відбуваються в Україні, стосуються, зокрема, і бюджетної сфери. Головною новацією в цій галузі стає децентралізація бюджетних повноважень між центральною владою та органами місцевого самоврядування. Успіх реформи децентралізації, у свою чергу, також залежить від ефективності бюджетного планування. В системі бюджетного планування від стратегічного до тактичного рівнів повинні бути закріплені показники розподілу бюджетних повноважень між державою та територіальними громадами. Передусім це стосується питання, який рівень державного управління повинен забезпечити фінансування видатків на виконання певних функцій.

Закріплення на довгострокову перспективу у системі бюджетного планування за певним рівнем державного управління потребують і джерела доходів. Усвідомлення органами державної влади та органами місцевого самоврядування, які фінансові ресурси наразі є і будуть у майбутньому в їх розпорядженні, стає передумовою для обґрунтування та реалізації довгострокових програм економічного та соціального розвитку держави та окремої територіальної громади.

Фіксація бюджетних показників на довгострокову перспективу дасть змогу підвищити рівень інвестиційної привабливості таких програм, а отже, збільшити масштаби реалізовуваних проектів та ступінь задоволення ними конкретних осіб.

Важливою передумовою запровадження багаторівневого бюджетного планування є створення єдиної ефективної системи бюджетного вирівнювання. Загальновідомо, що тривалий час деякі регіони України залишаються дотаційними, отримуючи значні обсяги трансфертів на виконання функцій органів місцевого самоврядування. Історично склалася нерівність у економічному та соціальному розвитку різних областей нашої держави, що відбивається на рівні та умовах життя населення в таких територіальних громадах.

В умовах економічної та політичної нестабільності обсяг фінансової допомоги з державного бюджету залежить від лобіювання інтересів тієї чи іншої територіальної громади. Такий підхід є помилковим та призводить до бюджетної дискримінації населення різних територій України. Для забезпечення прозорості та обґрунтованості механізмів бюджетного вирівнювання слід також закріпити показники міжбюджетних трансфертів у системі бюджетного планування, передусім на довгострокову перспективу, що надасть вагомий стимул для розвитку територіальних громад, які дійсно цього потребують, та приведе до вирівнювання у розвитку регіонів України.

Ця проблема повинна стосуватися не тільки міжбюджетного вирівнювання у довгостроковій перспективі, а й закріплення у системі бюджетного планування держави стабільного та зрозумілого механізму перерозподілу податкових та неподаткових надходжень до різних рівнів бюджетної системи України.

Таким чином, практику стратегічного та середньострокового бюджетного планування слід на законодавчому рівні закріпити не тільки на загальнодержавному рівні, а й на рівні територіальних громад. Вирішити завдання взаємоузгодження стратегічного, тактичного (середньострокового) та оперативного бюджетного планування вбачається можливим завдяки запровадженню підходу, який полягає в обґрунтуванні середньострокових бюджетних показників, що будуть складовою програми дій уряду, на основі програм довгострокового економічного та соціального розвитку.

При формуванні довго- та середньострокових бюджетів слід використати досвід суб'єктів господарювання з розвиненими системами бюджетування, які

використовують у своїй практиці ковшне планування, суть якого полягає у щорічному плануванні в рамках єдиного планового циклу, який передбачає щорічне перенесення на один рік уперед перспективного фінансового плану. Таким чином забезпечується збереження стратегічного горизонту бюджетного планування, а отже, стратегічне передбачення цілей бюджетної політики та можливих ресурсів для їх реалізації.

Отже, визначено основні обставини, які обумовлюють актуальність запровадження середньострокового бюджетного планування:

- необхідність обґрунтування фінансових можливостей держави та територіальних громад як на поточний бюджетний рік, так і на довгострокову перспективу, що дозволить забезпечити збалансованість бюджетної системи не тільки в короткостроковій, а й у стратегічній перспективі;

- наявність загальнодержавних та регіональних галузевих або системних програм розвитку країни, певної територіальної громади;

- для кожного бюджетного періоду, який буде охоплений стратегічним бюджетним плануванням, необхідно чітко визначити доступні доходи бюджетів, а також потенційно можливі джерела фінансових ресурсів;

- створення обґрунтованих передумов для залучення позикових ресурсів в обсягах, що відповідають реальним фінансовим можливостям держави, або певної територіальної громади, зменшуючи при цьому ризики потенційних інвесторів, а отже, витрати на залучення таких ресурсів;

- впровадження європейського досвіду бюджетування, акценти якого зміщені на забезпечення соціально-економічних цілей у стратегічній перспективі.

Як результат, подальше запровадження та розвиток багаторівневої системи бюджетного планування надасть можливість забезпечити довгострокову бюджетну збалансованість та стійкість країни не тільки на загальнодержавному рівні, а й на рівні певної територіальної громади.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження щодо планування видатків місцевих бюджетів України зроблено висновки, а саме.

Планування видатків місцевих бюджетів є важливою складовою системи управління фінансами, що забезпечує формування бюджетних показників шляхом встановлення цілей як на наступний бюджетний період, так і на перспективний період з метою підвищення ефективності, дієвості та прозорості бюджетного процесу.

Планування видатків місцевих бюджетів повинно здійснюватись із урахуванням результатів їх виконання у попередніх бюджетних періодах. Для проведення оцінки рівня ефективності виконання органами місцевої влади видаткових повноважень доцільно використовувати планові та фактичні бюджетні показники, фінансові коефіцієнти, показники результативності використання бюджетних коштів, показники вартості одиниці послуги, продукту.

Фінансове планування є важливою функцією місцевих органів влади зарубіжних країн. Місцеві органи влади зарубіжних країн здійснюють довгострокове планування відповідно до основних напрямів їх діяльності. Особливістю фінансового планування в місцевих органах частини зарубіжних країн – це вимога повної збалансованості доходів і витрат місцевого бюджету. У місцевих органах влади зарубіжних країн широко використовується програмно-цільовий метод фінансового планування інвестицій з детальними розрахунками ефективності й окупності капітальних вкладень. Впровадження міжнародних стандартів бюджетного процесу та звітності про виконання бюджету, їх прозорості та доступності для суспільства є одним із першочергових заходів нашої країни.

Нами було здійснено аналіз планування та виконання місцевих бюджетів за видатками:

Оцінка видаткової частини місцевих бюджетів України показала, що за 2013-2017 роки розмір видатків збільшувався як з державного, так і з місцевих бюджетів. Основними статтями видатків місцевих бюджетів було фінансування освіти, соціального захисту та соціального забезпечення населення та охорони здоров'я. Високі темпи зростання капітальних видатків місцевих бюджетів свідчать про позитивний

вплив реформи міжбюджетних відносин, та підвищення інтересу органів місцевого самоврядування до покращення умов життя населення.

Результати аналізу виконання видатків місцевих бюджетів показали, що існує велика кількість програм в бюджеті міста Києва, які спрямовані на результат, але на завжди кількість є показником економічного розвитку міста. Фінансування бюджетних програм у 2017 році збільшилось на 52,6%, відносно показника 2016 року.

Рівень результативності використання бюджетних коштів дає можливість уникнути бюджетних ризиків сьогодні і в майбутньому, забезпечити фінансову стійкість, упевнено рухатись у напрямі соціально-економічного розвитку.

Рациональне використання видатків місцевих бюджетів за моделлю, яку запропоновано Кириленко, дасть можливість підвищити результативність даного процесу, а саме:

- 1) організація бюджетного процесу, орієнтованого на результати;
- 2) реструктуризація бюджетної мережі;
- 3) вдосконалення управління інвестиціями в умовах кризи;
- 4) підвищення адресності заходів з соціальної підтримки громадян;
- 5) видатки бюджетних коштів з урахуванням організації співробітництва територіальних громад;
- 6) орієнтація бюджетної політики на підтримку громадян, а не підприємств;
- 7) жорсткість режиму економії бюджетних коштів.

Організація бюджетного процесу, орієнтованого на результат передбачає такі основні напрями його вдосконалення:

- використання єдиного реєстру видаткових зобов'язань (як звичайних, так і фінансових зобов'язань) в якості інструменту раціоналізації державних і місцевих видатків;
- роздільне планування постійних (діючих) і періодичних (нових) зобов'язань;
- використання інструментів оцінки результативності бюджетних видатків і забезпечення їх обліку в бюджетному плануванні.

Визначено основні обставини, які обумовлюють актуальність запровадження середньострокового бюджетного планування: необхідність обґрунтування фінансових можливостей держави та територіальних громад як на поточний бюджетний рік, так і на довгострокову перспективу, що дозволить забезпечити збалансованість бюджетної

системи не тільки в короткостроковій, а й у стратегічній перспективі; наявність загальнодержавних та регіональних галузевих або системних програм розвитку країни, певної територіальної громади; для кожного бюджетного періоду, який буде охоплений стратегічним бюджетним плануванням, необхідно чітко визначити доступні доходи бюджетів, а також потенційно можливі джерела фінансових ресурсів; створення обґрунтованих передумов для залучення позикових ресурсів в обсягах, що відповідають реальним фінансовим можливостям держави, або певної територіальної громади, зменшуючи при цьому ризики потенційних інвесторів, а отже, витрати на залучення таких ресурсів; впровадження європейського досвіду бюджетування, акценти якого зміщені на забезпечення соціально-економічних цілей у стратегічній перспективі.

Створення багаторівневої системи бюджетного планування, від стратегічного до оперативного, забезпечить обґрунтування джерел формування фінансових ресурсів держави та шляхи їх ефективного використання на пріоритетні державні проекти економічного та соціального розвитку країни у довгостроковій перспективі, а багаторівність системи бюджетного планування – конкретизацію стратегічних фінансових цілей держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/245617>.
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: № 280/97-ВР. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
3. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
4. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року № 2768-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/276814>.
5. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/275517>.
6. Наказ Міністерства фінансів України «Про методики прогнозування показників надходжень до бюджету» від 24 грудня 2010 року № 1646.
7. Про затвердження Правил складання паспортів бюджетних програм місцевих бюджетів, квартального та річного звітів про їх виконання, здійснення моніторингу та аналізу виконання бюджетних програм, оцінки ефективності бюджетних програм // Наказ Міністерства фінансів України. – 2010. – №679. [Електронний ресурс] // Міністерство фінансів України – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0574-10>
8. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014> (дата звернення: 16.05.2018).
9. Про першочергові заходи з розвитку місцевого самоврядування в Україні на 2017 рік : Указ Президента України від 07.12.2016 р. № 545/2016 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/545/2016>. (дата звернення: 16.05.2018).
10. Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій ряду на 2017 рік : розпорядження Кабінету

Міністрів України від 3 квітня 2017 р. N 275-р / Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249935442> (дата звернення: 16.05.2018).

11. Бюджетна система України: підруч. / За ред. С.І. Юрія, В.Г. Дем'янишина, О.П. Кириленко. – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – 624 с.

12. Бабінова О. О. Критерії оцінки ефективності діяльності органів місцевого самоврядування: світовий досвід та Україна. Стратегічні пріоритети. 2017. № 2. С. 73–78.

13. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2013 рік [Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження», USAID. – К., 2014. – 80 с.

14. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2014 рік [Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження», USAID. – К., 2014. – 80 с.

15. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2015 рік / В. В. Зубенко, І. В. Самчинська, А. Ю. Рудик та ін. ; ІБСЕД, Проект “Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження”, USAID. – Київ, 2016. – 77 с.

16. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2016 рік / [Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження», USAID. – К., 2017. – 92 с.

17. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2017 рік / [Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження», USAID. – К., 2018. – 86 с.

18. Б'юкенен Дж. Суспільні фінанси і суспільний вибір / Дж. Б'юкенен, М. Масгрейв, А. Річард ; пер. з англ. – К. : Видавн. дім «Києво-Могилян. акад.», 2014. – 176 с.

19. Бондарук Т.Г. Місцеве самоврядування та його фінансове забезпечення в Україні: монографія / Т.Г. Бондарук; НАН України; Ін-тут екон.та прогнозув.- К.: 2009. – 608 с.

20. Белостоцкий А. А. Зарубежный опыт долгосрочного бюджетного планирования и прогнозирования. Вопросы экономики и права. 2012. № 1. С. 227–230.

21. Василик О.Д. Теорія фінансів : підруч. – К. : НІОС, 2003. – 416 с.

22. Величко О.В. Роль місцевих бюджетів та муніципальних органів влади в управлінні розвитком регіонів / О.В. Величко, В.В. Філіппов // Економічний вісник Донбасу. 2010. – № 2 (20).

23. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А.Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади. Практичний посібник / [Н. В. Васильєва, Н. М. Гринчук, Т. М. Дерун, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – Київ : – 2017. – 117 с.

24. Гончаренко, М. В. Напрями вдосконалення організаційно-економічного механізму управління видатками місцевих бюджетів / М. В. Гончаренко // Держава та регіони. Серія: Державне управління. – Запоріжжя: Вид-во Гуманітарного університету «ЗІДМУ», 2016. – №1. – С. 28-32.

25. Геєць В. М. Державні цільові програми та упорядкування програмного процесу в бюджетній сфері / Амоша О. І., Приходько Т. І. та ін./ Ін-т економіки та прогнозування НАН України. Київ : Наукова думка, 2008. 384 с.

26. Громадський моніторинг бюджетів міст обласного значення Київської обл. : інформ.-аналіт. вид-ня / за заг. ред. д.е.н., проф. І. З. Сто- ронянської – Львів : 2014. – 123 с.

27. Гендерний бюджетний аналіз програм, які фінансуються з державного та місцевих бюджетів. – Київ, 2016 – 89 с.

28. Гендерно-орієнтоване бюджетування в Україні: теорія і практика : метод. посіб. / авт.-упоряд. : Т. Іваніна, О. Жукова, С. Євченко, Н. Карпець та ін. – Київ : ФОП Клименко, 2016. – 92 с

29. Дерун Т. М. Практичний посібник з питань формування спроможних територіальних громад / Т. М. Дерун. – Київ : АМУ, 2015. – 40 с.

30. Децентралізація. Місцеві бюджети 159 об'єднаних територіальних громад : фін.-аналіт. матеріали / Каб. Міністрів України, М-во регіон. розвитку, буд-ва та ЖКГ України ; підгот. Я. М. Казюк ; консультац. підтримка Я. Джийкіч. – [Київ : б. в.], 2016. – 190 с.

31. Даниленко А.І. Удосконалення моделі управління економікою та фінансові механізми її реалізації // Економіка України. – 2013. – № 5. – С.4

32. Демянишин Т. Бюджетна децентралізація: передумови та напрями реалізації / Т. Далєвська // Світ фінансів. – 2016. – Вип. 1. – С. 149–159.

33. Державна Казначейська служба України// Електронний ресурс: <http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=359194> .
34. Децентралізація на власному досвіді: в яких регіонах найбільш позитивно оцінюють реформу? URL: <http://reforms.in.ua/ua/novyna/decentralizaciya-na-vlasnomu-dosvidi-v-yakyh-regionah-naybilshpozytyvnoocinyuyut-reformu> (дата звернення: 16.05.2018).
35. Децентралізація та реформа місцевого самоврядування : результати другої хвилі соціологічного опитування / Київський міжнародний інститут соціології URL: <http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2016/12/Analitychnyi> (дата звернення: 16.05.2018).
36. Запатріна І. В. Бюджетний механізм економічного зростання : монографія / І. В. Запатріна. – К. : Ін-т соц.-екон. стратегій, 2013. – 528 с.
37. Зайчикова В. В. Принципи забезпечення ефективності та прозорості в органах місцевого самоврядування / В. В. Зайчикова // Наукові праці НДФІ : зб. наук. праць.- Київ, 2016. – № 4 (45). – С. 10-22.
38. Зайчикова В.В. Функції місцевих фінансових органів в умовах бюджетної реформи / В.В. Зайчикові // Фінанси України. – 2010.- №6. – С.77
39. Звіти ГУДКСУ в м.Києві про виконання бюджету м.Києва за 2010-2017рр.
40. Карлін Н. М. Теоретико-методологічні засади програмно-цільового методу планування бюджетних видатків / Н. М. Корнієнко // Наукові праці НДФІ. – 2012. – № 1. – С. 70–78.
41. Корнієнко Н.М. Оцінка і моніторинг ефективності бюджетних програм / Н.М. Корнієнко // Економічний часопис – XXI: науковий журнал. – 2013. – № 5-6 (2). – С. 31–33.
42. Корнієнко Н. М. Планування видатків державного бюджету як інструмент соціально-економічного зростання. Причорноморські економічні студії. 2016. Вип. 12–2. С. 123–128.
43. Київська міська державна адміністрація// Офіційний інтернет-портал. Електронний ресурс: Режим доступу: <https://old.kyivcity.gov.ua/news/?c=497>
44. Кириленко О. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади: навчальний посібник для посадових осіб місцевого

самоврядування / Б. Малиняк, В. Письменний, В. Русін. / Асоціація міст України. – Київ, ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 396 с.

45. Латинін М. Фінансово-економічне забезпечення функціонування органів місцевого самоврядування в Україні / М. Латинін // Публічне управління: теорія та практика. – 2010. – №1. – С. 29-35.

46. Лютий І. Суперечності планування видаткової частини державного бюджету України / І. Лютий, Л.Савич // Формування ринкової економіки в Україні. – 2012. – №19. – С. 81-87

47. Лисяк Л. В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України : монографія / Л. В. Лисяк. — К. : ДННУ АФУ, 2009. – 600 с.

48. Лук'яненко І. Г. Управління ризиками при прийнятті фінансових рішень з урахуванням західного досвіду / І. Г. Лук'яненко // Вісн. Нац. транспорт. ун-ту. – К. : НТУ, 2010. – Вип. 20. – С. 247–252.

49. Лютий І., Савич Л. Суперечності планування видаткової частини державного бюджету України. Формування ринкової економіки в Україні. 2009. № 19. С. 81–87.

50. Мигович Т. М. Оцінка ефективності виконання бюджетних програм. Економічний аналіз. 2011. № 8.1. С. 282–285.

51. Михайленко С. В. Міжнародний досвід планування бюджету / С. В. Михайленко // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 9 (111). – С. 215-222.

52. Мярковський А. І. Бюджетна політика як складова соціально-економічного розвитку країни / А. І. Мярковський, І. Я. Чугунов // Вісн. Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. – 2013. – № 5. – С. 5–15.

53. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 12 лютого 2018 року. URL: <https://www.slideshare.net/Decentralizationgovua/12-2018>

54. Модернізація місцевих фінансів України в умовах економічних і соціальних трансформацій: монограф. / За ред. О.П. Кириленко. – Тернопіль: ТНЕУ, «Економічна думка», 2017. – 376 с.

55. Муніципальні фінанси: навч. посіб. / За ред. д.е.н., проф. О.П. Кириленко. – Тернопіль: Астон, 2015. – 360 с.

56. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України: в 3 т. – Т. 3 / кол. Авторів [заг. редакція, передмова Ф.О. Ярошенка]. 2-ге вид., доп. та перероб. – К.: Міністерство фінансів України, ДННУ «Академія фінансового управління», Національний університет ДПС України, 2011. – 742 с.

57. Николишин Ю.І. Проблеми формування і використання коштів місцевих бюджетів в умовах демократизації суспільства / Ю.І. Николишин, О.І. Антонюк // Всеукраїнський науково-виробничий журнал "Сталий розвиток економіки". – 2011. – №5. – С. 95-98.

58. Наталенко Н.В. Фінанси та бюджет об'єднаної громади – Київ, ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 72 с.

59. Наталенко Н. Фінанси та бюджет об'єднаної громади (навчальний модуль) / Н. Наталенко. – Київ : ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 72 с.

60. Ніколенко В.Ю., Свешніков С.М., Юрченко В.В., Крижановський В.І. Місцеві бюджети як чинник стабільності розвитку регіонів: навчальний. – Київ, 2016. – 41 с.

61. Осадчук С. В. Бюджетна децентралізація: стан і перспективи / С. В. Осадчук [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2008-3/doc/3/15.pdf>.

62. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): монографія / В. М. Опарін. – [Вид. 2-ге, без змін.] – К. :КНЕУ, 2006. – 240 с.

63. Офіційний сайт Державної Казначейської служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23593>.

64. Офіційна сторінка КМДА [Електронний ресурс]:- режим доступу: <https://old.kyivcity.gov.ua/news/?c=497>

65. Офіційний сайт Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ibser.org.ua>.

66. Офіційний сайт Інституту громадянського суспільства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.csi.org.ua/>.

67. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minfin.kmu.gov.ua>

68. Офіційний сайт Рахункової палати України [Електронний ресурс]. – <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/index>

69. Паспорт бюджетної програми місцевого бюджету : Наказ Міністерства фінансів України від 26.08.2014 р. № 836 // Офіційний сайт Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень <http://www.ibser.org.ua>

70. Пантелєєв В. П. Бюджетний менеджмент : навч. посібник / В. П. Пантелєєв. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 412 с.

71. Пелехата О.В. Бюджет розвитку як інструмент сільської територіальної громади в реалізації бюджетної політики економічного зростання. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду в Україні. [зб. наук. пр.]. – Львів, 2013. – Вип. 6(104). – С. 357-361.

72. Програмно-цільовий метод: реалізація галузевих стратегій розвитку. Практичний посібник / О. Голинська, О. Котлярська, І. Метелева. – К.: RTI/USAID, 2006. – 187 с.

73. Практичні аспекти програмно-цільового методу бюджетування. Зарубіжний досвід / ІБСЕД, проект «Реформа місцевих бюджетів», USAID. – Київ, 2017. – 324 с.

74. Планування та адміністрування податкових надходжень як складова соціально-економічного розвитку регіону: монограф. / [за ред. Давидова Г.М., Любченко О.М.]. – Кіровоград: Поліграфічно-видавничий центр «Імекс-ЛТД», 2016. – 374 с.

75. Про Державний бюджет України на 2017 рік : Закон України від 21.12.2016 № 1801-VIII [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>.

76. Прогнозування розвитку територій. Бюджетне прогнозування : навч. посіб. / В. В. Мамонова [та ін.] ; за заг. наук. ред. М. М. Білінської. – Київ : НАДУ, 2014. – 200 с.

77. Прогнозування та управління соціально-економічними процесами в регіоні : монографія / за наук. ред. В. С. Загорського. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2016. – 238 с.

78. Радіонов Ю.Д. Проблема ефективності використання бюджетних коштів / Ю.Д. Радіонов // Фінанси України. – 2011. – №5. – С. 47-55.

79. Рева Т. М. Місцеві фінанси : навч. посібник / Т. М. Рева, К. Ф. Ковальчук, Н. В. Кучкова; – Київ : Центр учбової літератури, 2007. – 208 с.

80. Самуэльсон П. Э. Экономика / П. Э. Самуэльсон, В. Д. Нордхаус ; пер. с англ. – М. : Вильямс, 2010. – 1360 с.

81. Сукрушева Г. О. Показники ефективності бюджетних видатків. Вісник державної фінансової академії. Серія «Економічні науки». 2017. № 2. С. 90–94

82.Серебрянська Д.С. Передумови вдосконалення системи бюджетно- го моніторингу в Україні / Д.С. Серебрянська // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля – № 8 (215). – 2014. – С. 172-175.

83.Стратегія реформування системи управління державними фінансами 2017-2021 рр. : презентація проекту [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства фінансів України – Режим доступу :<http://minfin.kmu.gov.ua>

84.Татарин Н.Б., В.В. Войтович. Місцеві бюджети як фінансова база місцевого самоврядування. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – Ужгород, 2017. – Вип. 11. – С. 159-162.

85.Ткачук А. Про бюджет і не тільки. Спеціально для об'єднаних територіальних громад / А. Ткачук, Н. Наталенко. – Київ : ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 76 с.

86.Чугунок М. Теоретичні засади розвитку бюджетних відносин // Вісн. Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. – 2015. – № 4. – С. 13–22.

87. Чугунов І. Я. Довгострокова бюджетна стратегія у системі економічної циклічності / І. Я. Чугунов // Вісн. Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. – 2014. – № 5. – С. 64–77.

88. Щодо формування місцевих бюджетів на 2017 рік : лист Міністерства фінансів України від 19.09.2016 р. № 31-05010- 14-8/26486 // Офіційний сайт Міністерства фінансів України – <http://minfin.kmu.gov.ua>

89.Федосов Л. В. Бюджетна система України / Л. В. Фещенко, С.Юрій, Н. В. Кузьминчук. – К. : Кондор, 2008. - 440 с

90.Федосов Л. В. Бюджетний менеджмент / Підручник / Під заг.ред.В.Федосова – К. : Кондор, 2014. - 864 с.

ДОДАТКИ

Узагальнення наукових підходів до трактування поняття «видатки місцевих бюджетів»

Автор визначення	Суть наукового підходу
В. Базилевич, Л. Баластрик [17, 106]	економічні відносини, що виникають у зв'язку з фінансуванням власних і делегованих повноважень місцевих органів влади
М. Гапонюк, В. Яцюта, А. Буряченко, А. Славкова [18, 46]	економічні відносини щодо розподілу централізованих коштів, які перебувають у розпорядженні відповідних органів влади та децентралізованих коштів, які є власністю місцевих органів влади
В. Кравченко [5]	головний елемент фінансів місцевих органів влади; точне відображення функцій і завдань, які покладені на місцеву владу
О. Кириленко [4, 197]	джерело забезпечення суспільних потреб, отримання суспільних благ як безпосередньо населенням, так і суб'єктами господарської діяльності
С. Юрій, В. Федосов [10,256]	знаряддя вияву економічної сутності місцевих бюджетів як фінансової бази місцевого самоврядування
Н. Шевчук [19, 203]	економічні відносини, які виникають між суб'єктами господарювання з при вроду розподілу та використання грошових фондів місцевого самоврядування за цільовим і територіальним призначенням з метою розвитку адміністративно-територіальної одиниці та задоволення суспільних потреб
Т. Мигович [20]	економічні відносини, які виникають між суб'єктами господарювання та органами місцевої влади для забезпечення розвитку адміністративно-територіальної одиниці та задоволення потреб відповідної громади через розподіл і використання грошових фондів місцевого самоврядування за цільовим призначенням

Джерело: розроблено автором на основі [7].

Додаток Б

Таблиця Б.1.

**Фактичний обсяг видатків зведеного, державного та місцевих бюджетів
України
за 2013—2017 роки, млн. грн.**

Видатки	2013	Темп росту, %	2014	Темп росту, %	2015	Темп росту, %	2016	Темп росту, %
Центральний бюджет у т.ч.	492454,7	102,7	505791,9	103,4	574915,0	137,2	653 473,2	123,7
Загальний фонд	417599,8	105,9	442636,6	106,2	470292,5	140,4	585 074,3	122,5
Спеціальний фонд	74 854,9	84,4	63207,2	165,2	104622,5	119,4	68398,9	134,3
Місцеві бюджети (без урахування державних трансфертів) у т.ч.	221232,8	98,6	218236,1	102,4	252010,9	115,5	258 824,1	122,2
Загальний фонд	188638,6	103,3	194900,9	108,8	210697,8	136,0	222685,1	119,9
Спеціальний фонд	32594,2	71,6	23 335,2	177,3	41313,1	129,7	36139,0	138,1
Центральний бюджет (без урахування державних трансфертів) у т.ч.	271221,9	106,0	287607,7	156,8	451070,7	137,9	573528,00	119,9
Загальний фонд	228961,2	108,2	247735,7	152,4	377626,4	141,8	537566,7	119,9
Спеціальний фонд	42 260,7	94,3	39872,0	184,2	73444,3	48,9	35961,6	118,1

Джерело: розраховано автором на підставі [9-13].

Продовження додатку Б

Таблиця Б.2

**Обсяги фактичних видатків місцевих бюджетів України за функціональною
класифікацією
за 2013-2017 роки, млрд. грн.**

Статті видатків	Обсяги видатків, млрд. грн..					Частка в структурі,				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
Загальнодержавні функції	9,88	10,58	11,60	11,02	14,53	5,5	4,8	5,3	5,0	4,8
Правопорядок, безпека та судова влада	0,22	0,21	0,22	0,25	0,32	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Економічна діяльність	12,35	12,98	9,46	9,23	19,12	6,9	5,9	4,3	4,3	4,3
Навколишнього природного середовища	0,88	1,16	1,00	0,88	1,14	0,4	0,6	0,5	0,5	0,5
Соціально-комунальне господарство	8,36	19,68	7,61	17,17	15,68	4,9	8,8	3,5	7,7	7,7
Охорона здоров'я	38,74	47,10	48,69	46,57	59,55	21,7	21,3	22,1	21,3	21,3
Культурний та фізичний розвиток	6,92	8,15	8,55	8,99	9,61	3,9	3,7	4,1	4,1	4,1

Освіта	59,02	71,32	74,60	71,43	84,01	33,1	32,2	34,2	3
Інформаційний захист та соціальне забезпечення	41,89	50,05	56,52	57,45	72,64	23,5	22,6	25,9	2
Всього видатків	178,27	221,23	218,24	223,51	276,94	100	100	100	1

Джерело: розраховано автором на підставі даних [20].

Таблиця В.1.

**Обсяг та структура капітальних видатків місцевих бюджетів України за
2013-2017 роки, млн. грн.**

Капітальні видатки	Роки, частка в структурі								
	2013	%	2014	%	2015	%	2016	%	2017
Капітальні трансферти	4 186	29,4	3 821	27,4	7675	23,9	14881	28,2	30850
Інвестиції в підприємствам	5 894	41,4	5559	39,8	13632	42,4	21844	41,5	28170
Капітальний ремонт	2 734	19,2	3089	22,1	4188	13,2	9256	17,6	8250
Витрати на обладнання	1 293	9,1	1173	8,4	5680	17,6	4612	8,8	5100
Витрати на орендованого користування	33	0,2	19	0,1	90	0,4	416	0,8	5640
Капітальне будівництво	17	0,1	225	1,6	638	0,7	1116	2,2	3340
Капітальні трансферти населенню	83	0,6	63	0,6	273	1,8	502	0,9	1170
Нематеріальні активи									
Капітальні міжбюджетні трансферти	14 240	100	13950	100	32176	100	52627	100	73400

Джерело: розраховано автором на основі [9-13].

Продовження додатку В

Таблиця В.2.

**Обсяг та структура поточних видатків місцевих бюджетів України за 2013-
2017 роки, млн. грн.**

Поточні видатки	Роки, частка в структурі								
	2013	%	2014	%	2015	%	2016	%	2017
Оплата праці	103363	50,3	93169	44	105711	42,6	116 313	39	129 000
Витрати на регіональні програми	5403	2,6	11544	5,5	9350	3,8	5 267	1,9	78 940
Пенсії	509	0,2	391	0,2	283	0,1	312	0,1	570
Витрати за запозиченнями	1495	0,7	1465	0,7	1676	0,7	313	0,1	2160
Поточні трансферти підприємствам	10112	4,9	19946	9,5	15471	6,2	15410	5,2	30 230
Витрати на обладнання	3640	1,8	3911	1,8	6269	2,6	8674	2,9	7 710
Мунальні послуги	12866	6,3	11469	5,4	16454	6,6	17794	5,9	14 240

дукти харчування	6392	3,1	6211	2,9	7533	3	8490	2,8	8 43
Медикаменти	4362	2,1	3962	1,9	6660	2,7	8616	2,8	1 31
Стипендії	1084	0,5	953	0,5	1260	0,5	1215	0,4	1 23
трансферти за кордон	1	0	1	0	1	0	2	0	1
іжбюджетні трансферти	1526	0,7	2055	0,9	2871	1,3	3857	1,4	5 00
Інше	54852	26,8	56600	26,7	74370	29,9	111710	37,5	145 3
Всього	205605	100	211677	100	247908	100	297 972	100	421 8

Джерело: розраховано автором на основі [9-13].

**Фінансування видатків бюджетних програм міста Києва за період
2015-2016 роки, тис. грн..**

№	Структурний підрозділ	Кількість штатних одиниць, од.		Зміна %	Фінансування бюджетних програм, тис. грн..		Зміна %
		2015	2016		2015	2016	
1	Апарат виконавчого органу КМР (КМДА)	275	293	6,5	55026	77754	41,3
2	Департамент (Центр) надання адміністративних послуг	118	114	-1,7	8342	25453	205,1
3	Департамент економіки	123	123	0,0	18123	24063	32,8
4	Департамент земельних ресурсів	126	129	2,4	17969	23789	32,4
5	Департамент соціальної політики	120	120	0,0	16791	23290	38,7
6	Департамент культури	81	80	-1,2	17878	21993	23,0
7	Департамент фінансів	97	97	0,0	14353	20595	43,5
8	Департамент комунальної власності міста Києва	80	85	6,3	14681	17235	17,4
9	Департамент освіти і науки, молоді та спорту	94	93	-1,1	12765	19002	48,9
10	Департамент житлово-комунальної інфраструктури	109	109	0,0	14150	18871	33,4
11	Департамент міського благоустрою та збереження природного середовища	100	99	-1,0	14236	18666	31,1
12	Департамент містобудування та архітектури	88	80	-9,1	13249	17944	35,4
13	Департамент будівництва та житлового забезпечення	80	80	0,0	10883	14273	31,1
14	Департамент охорони здоров'я	79	79	0,0	10597	14092	33,0
15	Департамент промисловості та розвитку підприємництва	65	64	-1,5	9277	12159	31,1
16	Департамент суспільних комунікацій	53	53	0,0	7241	10001	38,1

17	Департамент транспортної інфраструктури	51	51	0,0	6506	9345	43,6
18	Департамент внутрішнього фінансового контролю та аудиту	41	41	0,0	5893	8380	42,2

*продовження додатку Г
продовження таблиці Г.1*

19	Департамент з питань реєстрації	н.з.	45	н.з.	н.з.	7719	н.з.
20	Департамент з питань державного архітектурно-будівельного комплексу	39	36	н.з.	н.з.	4301	н.з.
21	Служба у справах дітей та сім'ї	21	21	0,0	2584	3620	40,1
22	Управління (інспекція) самоврядного контролю	14	14	0,0	1182	2339	97,9
Разом по структурних підрозділах КМДА		1852	1906	2,9	271726	394884	45,3
23	Київська міська рада (Секретаріат)	175	175	0,0	54000	62839	16,4
Разом		2027	2081	2,7	325726	457723	40,5

Джерело: дані згідно електронного ресурсу - Офіційний портал Києва [43].

Таблиця Г.2.

Фінансування видатків бюджетних програм міста Києва за період 2016-2017 роки, тис. грн..

№	Структурний підрозділ	Кількість штатних одиниць, од.		Зміна, %	Фінансування бюджетних програм, тис. грн.	
		2016	2017		2016	2017
1	Апарат виконавчого органу КМР (КМДА)	293	293	0	77754	80463
2	Департамент (Центр) надання адміністративних послуг	114	114	0	25453	29087
3	Департамент економіки	123	109	-11	24063	29074
4	Департамент земельних ресурсів	129	129	0	23789	31666
5	Департамент соціальної політики	120	120	0	23290	29805
6	Департамент культури	80	80	0	21993	26516
7	Департамент фінансів	97	97	0	20595	26161
8	Департамент комунальної власності міста Києва	85	85	0	17235	21993
9	Департамент освіти і науки, молоді та	93	93	0	19002	23860

	спорту					
10	Департамент житлово-комунальної інфраструктури	109	109	0	18871	25891
11	Департамент міського благоустрою та збереження природного середовища	99	99	0	18666	24578
12	Департамент містобудування та архітектури	80	80	0	17944	23300

закінчення додатку Г
закінчення таблиці Г.2.

13	Департамент будівництва та житлового забезпечення	80	80	0	14273	19043
14	Департамент охорони здоров'я	79	79	0	14092	19503
15	Департамент промисловості та розвитку підприємства	64	62	-3	12159	15395
16	Департамент суспільних комунікацій	53	53	0	10001	12940
17	Департамент транспортної інфраструктури	51	51	0	9345	124995
18	Департамент внутрішнього фінансового контролю та аудиту	41	44	7	8380	10605
19	Департамент з питань реєстрації	45	45	0	7719	11901
20	Департамент з питань державного архітектурно-будівельного комплексу	36	36	0	4301	8978
21	Департамент інформаційних та комунікаційних технологій	n.a.	24	n.a.	n.a.	5067
22	Служба у справах дітей та сім'ї	21	21	0	3620	5184
23	Управління (інспекція) самоврядного контролю	14	14	0	2339	3201
24	Департамент реклами	n.a.	14	n.a.	n.a.	2384
25	Департамент туризму та менеджменту	n.a.	13	n.a.	n.a.	941
Разом по структурних підрозділах КМДА		1906	1944	2	394884	612540

26	Київська міська рада (Секретаріат)	175	190	9	62839	85946
	Разом	2081	2134	3	457723	698486

Джерело: дані згідно електронного ресурсу - Офіційний портал Києва [43].

Додаток Д

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства фінансів України
26.08.2014 № 836

**ЗВІТ
про виконання паспорта бюджетної програми місцевого бюджету станом
за 2017 рік**

1.	0100000	Корюківська міська рада	(КПКВК МБ)	(найменування головного розпорядника)
2.	0100000/0110000	Корюківська міська рада	(КПКВК МБ)	(найменування відповідального виконавця)
3.	0111010	0910	(КПКВК МБ)	(КФКВК) ¹
				(найменування бюджетної програми)

4. Видатки та надання кредитів за бюджетною програмою за звітний період

(тис.грн.)

Затверджено паспортом бюджетної програми			Касові видатки (надані кредити)			Відхилення		
загальний фонд	спеціальний фонд	разом	загальний фонд	спеціальний фонд	разом	загальний фонд	спеціальний фонд	разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9
9348,95	825,60	10174,55	9272,24	858,53	10130,77	76,71	-32,93	-43,78

5. Обсяги фінансування бюджетної програми за звітний період у розрізі підпрограм та завдань

(тис.грн.)

№ з/п	КПКВК	КФКВК	Підпрограма / завдання бюджетної програми ²	Затверджено паспортом бюджетної програми на звітний період			Касові видатки (надані кредити) за звітний період			Відхилення		
				загальний фонд	спеціальний фонд	разом	загальний фонд	спеціальний фонд	разом	загальний фонд	спеціальний фонд	разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
			Усього			0,00			0,00	0,00	0,00	0,00

6. Видатки на реалізацію регіональних цільових програм, які виконуються в межах бюджетної програми, за звітний період

Назва регіональної цільової програми та підпрограм	Затверджено паспортом бюджетної програми на звітний період			Касові видатки (надані кредити) за звітний період			Відхилення		
	загальний фонд	спеціальний фонд	разом	загальний фонд	спеціальний фонд	разом	загальний фонд	спеціальний фонд	разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Усього			0,00			0,00	0,00	0,00	0,00

7. Результативні показники бюджетної програми та аналіз їх виконання за звітний період

N з/п	КПКВК	Показники	Одиниця виміру	Джерело інформації	Затверджено паспортом бюджетної програми на звітний період	Виконано за звітний період (касові видатки/надані кредити)	Відхилення
1	2	3	4	5	6	7	8
1	0111010	0111010_дошкільна освіта					
	0111010	Забезпечення створення належних умов для надання на належному рівні дошкільної освіти та виховання дітей					
		Завдань					
		середньорічне число посадових окладів (ставка) педагогічного персоналу	од.	внутрішньо-управлінський облік	40,95	40,95	
		середньорічне число штатних одиниць адміністративного, за умовами оплати віднесені до педагогічного персоналу	од.	внутрішньо-управлінський облік	10,24	10,24	
		середньорічне число штатних одиниць спеціалістів	од.	внутрішньо-управлінський облік	8,50	8,50	
		середньорічне число штатних одиниць робітників	од.	внутрішньо-управлінський облік	45,40	45,40	
		кількість дошкільних навчальних закладів	од.	Положення	2,00	2,00	
		кількість груп	од.	Положення	19,00	19,00	
		всього - середньорічне число ставок (штатних одиниць)	од.	внутрішньо-управлінський облік	105,09	105,09	
		Продукту					
		кількість дітей, що відвідують дошкільні заклади	осіб	журнал обліку відвідування	446,00	465,00	19
		кількість дітей від 0 до 6 років	осіб	журнал обліку	427,00	348,00	-79
		Ефективності					
		днів відвідування	днів	журнал обліку відвідування	64618,00	61623,00	-2995
		витрати на перебування 1 дитини в дошкільному закладі	грн.	розрахунок	19748,00	21786,60	2038

Примітки: ¹ Ім'я заборгованості дітей привнеси до наступних днів-днів. ² Збільшення розряду: зарплати, пенсії, інші виплати та інші на повну та частину прожити до здійснення витрат на перебування 1 дитини в дошкільному закладі

Якості		кількість днів відвідування	од.	робочі дні	249,00	249,00	
--------	--	-----------------------------	-----	------------	--------	--------	--

8. Джерела фінансування інвестиційних проектів у розрізі підпрограм

Код	Найменування джерел надходжень	КПКВК	Касові видатки станом на 01 січня звітного періоду			План видатків звітного періоду			Касові видатки за звітний період			Прогноз видатків до кінця реалізації інвестиційного проекту		
			загальний фонд	спеціальний фонд	разом	загальний фонд	спеціальний фонд	разом	загальний фонд	спеціальний фонд	разом	загальний фонд	спеціальний фонд	разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Усього				0,00			0,00			0,00			0,00

¹ Код функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету вказується лише у випадку, коли бюджетна програма не реалізується на підпрограмі.

² Зазначаються усі підпрограми та завдання, затверджені паспортом бюджетної програми.

³ Пункт 8 заповнюється тільки для затвердження у місцевому бюджеті видатків надання кредитів на реалізацію інвестиційних проектів (програм).

Міський голова

ПОГОДЖЕНО

Міський голова

(підпис)
(підпис)

Ахмедов Р.Р.

(ініціали та прізвище)

Ахмедов Р.Р.

(ініціали та прізвище)